

DEMOKRASİ ve SENDİKALAR

Genel Kurul Açış Konuşmaları

-1992 – 2000-

ÖZCAN KESGEÇ

SOSYAL-İŞ EĞİTİM YAYINLARI

SUNUŞ

DİSK ve bağı sendikaların etkinlikleri 12 Eylül 1980 darbesiyle durdurulmuş ve sendikalar kayyumlara teslim edilmişti.

Yeniden çalışmalara başlanması 1992 yılında olanaklı olabildi, 12 yıl aradan sonra, geçmişin birikim ve deneyimleri ile “adeta yeniden kuruluyormuşçasına” çalışmalara başlandı.

Sendikamız SOSYAL-İŞ 11-12 Nisan 1992 günlerinde yaptığı 7. genel kuruluyla bu anlamda çalışmalarına yeniden başladı.

29-30 Nisan 2000 günleri 10. genel kurulumuzu yapıyoruz.

7. genel kurul ile 10. genel kurula (dahil) kadar yeni dönemdeki genel kurullarımızda Genel Başkanımız Özcan Kesgeç’in yaptığı açış konuşmalarını bu kitapçıkta yayımlıyoruz.

Bu yayımı yapmamızın nedenleri :

Belli bir zaman kesitinde (1992-2000) yapılmış olan bu konuşmaların daha iyi anlaşılmasını;

Konuşmalarda ortaya konulan ülkemizin sorunlarına ilişkin saptama ve öngörülerin bilinmesini;

Bu öngörülerin isabetliliğinin bir bütünlük içinde anlaşılmasını sağlayacağı için yararlı ve eğitici bulmamızdır.

Diğer yandan kimi konu, olay ve yaklaşımların, kimilerince “ilk kez kendileri tarafından ortaya atılmış” gibi gösterilmesinin önüne geçmek ve gerçeğin hiç de öyle olmadığını göstermek gerektiğini de düşünüyoruz.

Bu kitapçıkta topladığımız konuşmalar her ne kadar Genel Başkanımız’ın doğrudan kaleme aldığı metinler ise de Sosyal-İş Sendikası yönetim organlarının da paylaşım savunduğu görüşlerdir. Çünkü bu metinler Genel Başkanımız Özcan Kesgeç’in tek tek yönetim kurulu üyelerinin görüşlerini alarak ve yönetim kurulunda da tartışarak oluşturulan metinlerdir. Bu konuşmaların oluşturuluş biçiminin de sendikalar açısından örnek oluşturduğuna inanıyoruz.

Kamuoyuna ve de üyelerimize saygı ile sunarız.

**SOSYAL-İŞ SENDİKASI
GENEL YÖNETİM KURULU**

7. OLAĞAN GENEL KURUL AÇIŞ KONUŞMASI 11 NİSAN 1992

Sayın Başkanlık Kurulu,
Sevgili Delege arkadaşlarım,
Sayın konuklar,
Değerli basın emekçileri,

Sosyal-İş'in yirmi altıncı yılı geride kalırken toplanan 7. Olağan Genel Kuruluna hoş geldiniz. Sizleri sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

12 Eylül 1980 darbesi ile kesintiye uğratılan, aslında yok edilmek istenen, sendikamızın doğal gelişimi, 12 yıl aradan sonra, bu kongremiz ile kaldığı yerden; ama yeni durumlara uygun ve yeni arayış ve yapılanma ile sürecektir. 12 Eylül'e ilişkin ayrıntılı değerlendirmeye girmeyeceğim. Çok söylendi. Biliniyor. Bugün bile ülkemize, demokrasimize, halkımıza getirdiği tahribat sürüyor. 12 Eylül rejiminin tümü ile tasfiyesi için, geçmişimizle gelecek arasındaki ilişkiyi ve bütünlüğü doğru çözümlenmek gerekiyor.

Sosyal-İş'in tarihi, büyük oranda, hukuksal statüleri ne olursa olsun, tüm çalışanların grevli toplu iş sözleşmeli sendika hak ve özgürlüklerine sahip olmalarının savaşımıdır.

Bugün ülkemizde, işçi sınıfının memur denilen kesiminin içinde bulunduğu bu alandaki gelişme ve eylemlilik, Sosyal-İş'in sürdürdüğü mücadelesi ile örtüşmektedir. Bu nedenle, geçmişe kısa bir göz atmak yararlı olacaktır. Diğer yandan bu genel kurulumuzun içinde bulunduğu koşullar ile 1969 yılı genel kurulumuz arasında büyük bir benzerlik vardır.

Sosyal-İş 1966 yılında Sosyal Sigortalar Kurumu'nda çalışan ve "memur" denilenlerce kurulmuş bir işyeri işçi sendikasıydı. Yönetim çalışanlara "memur" diyor, yargı ise, Kurumu ve Kurumda çalışanları özel hukuk ilişkileri içinde görerek, işçi sayıyordu. Çalışanlar için bu hukuksal tanımlamanın dışında değişen bir şey yoktu. Yönetim, sendikanın toplu iş sözleşmesi istemine yanıt vermiyordu. Sonuçta, Sosyal-İş 1967 yılında SSK'nın 30 ildeki şube müdürlüklerinde 3 ay süren grev uyguladı. Bu grev, Cumhuriyet tarihimizin "memur" denilen çalışanlarının ilk ve en kapsamlı grevi idi. Bu grev, ne yazık ki, işçi konfederasyonları ve sendikalar dahil desteklenmedi. Aksine siyasal iktidar ve çeşitli odaklarca engellenmeye çalışıldı. Zira bu eylemin başarısı, ülkemizi 1967 yılında, tüm çalışanlarına grevli toplu iş sözleşmeli sendika hakkı vermeme ayıbından kurtaracaktı. Sonuçta yine de bir toplu iş sözleşmesi imzalandı. Sözleşme, büyük ölçüde mevcudu hüküm altına alan iki sayfalık bir metindi. Sendika üyelerine baskı arttı, aidat kesimi durduruldu, sürgünler başladı. Üyelerin sendika ile fiili bağı kesildi. Kapsamı daha ağır olmakla birlikte tıpkı 12 Eylül rejiminin DİSK ve bağlı sendikalara yaptığı gibi..., Sosyal-İş bitti, bitirildi sanıldı. 12 Eylül'ün DİSK ve bağlı sendikalarını bitti sandığı gibi...

İşte Nisan 1969'da o koşullarla Sosyal-İş genel kurulu toplandı. Tıpkı bugünkü genel kurulumuz gibi...

İşte o genel kuruldan, sendikal hareket içinde yerini onurla alarak, Sosyal-İş gelişip, serpildi. İşkolunun en büyük sendikalarından birisi oldu. Bu genel kuruldan da aynı gelişmenin doğacağına inancım tamdır. Bu nedenle de bu genel kurulu oluşturan siz delegelerin, hepimizin onurlu olduğu kadar, sorumluluk da gerektiren görevi bulunmaktadır. Dünyaya bir canlı getiren ana gibi, çocuğunuza yeniden hayat vereceksiniz.

1969 Nisan'ındaki genel kurulda Genel Sekreter seçilerek göreve başlamıştım. 26 yıl geçmiş. Bunun 23 yılını görevde geçirmişim. 23 yılın 5 yılını da hapiste. Bu demektir ki, Sosyal-İş'in günahında da sevabında da birinci derecede sorumluluğum var. Bugün huzurunuzda tüm bu geçmişimle bulunuyorum. Bu genel kurulun, yalnızca bugünü ve geleceği değil, Sosyal-İş'in bütününe değerlendirmesini istiyorum. Burada bu geçmişi birlikte yaşadığımız, Sosyal-İş'in 26 yıllık mücadelesi içinde yaşamış arkadaşlarım da var. Bu devamlılığın mutluluk ve kıvanç verici olduğu kadar, umut verici olduğunu da vurgulamak istiyorum.

Değerli arkadaşlarım,

Dünyada müthiş bir değişiklik yaşanmıştır. Gelişmeler, yeni oluşumlar, bilimsel-teknolojik ilerlemeler ve bunların ortaya çıkardığı köklü değişimler her yapıyı ve bireyi, politikalarını gözden geçirmeye zorlamaktadır. Sendikalar da bunların başında gelen kuruluşlardır.

Sendikalar, genel tanımıyla, işçilerin hak ve çıkarlarını işyerinde ve dışında koruyup, geliştiren örgütlerdir. Sendikalar yeni taleplere, zamana, aynı yer ve zaman içinde işçilerin değişik kesimlerinin farklılık gösteren istemlerine yanıt vermelidir. Benzer olguların değişik toplumlardaki değişik etkilerine göre yapılanmalı ve mücadele biçimlerini belirlemelidir. Bunu yapabilen sendikalar, üyelerine karşı görevlerini yapmış, ülke kalkınmasına katkıda bulunmuş, demokrasinin kökleşip gelişmesine, özgür bireylerden oluşan özgür bir topluma ulaşılmasına, sömürsüz, baskısız bir dünyanın kurulmasına kendi işlevlerini koyabilmiş olacaklardır.

İşte biz Sosyal-İş olarak bunları yapan, yapmaya çalışan bir sendika olma iddia ve kararlılığımızı sürdürmede azimliyiz.

Bugün bu yolda başarılı olabilmede sendikal hareketin kullanabileceği olanakların ve karşılaşılabileceği tehlikenin büyüdüğü bir dönemin eşliğinde, içinde olduğunu değerlendirmek gerektiğine inanıyoruz.

Ayrıntılarına girmeden belirtelim.

Tehlikelerin başında, dünyadaki gelişme ve değişimin oluşturduğu durumun kendisi yatmaktadır. İki kutuplu bir dünyadan, tek kutuplu bir dünyaya yöneliş, getirdiği olumlulukların yanı sıra, oluşan tek süper güç konumunun tehlikelerini gözler önüne sermektedir. Bu değişimle daha da ortaya çıkan kuzey-güney, zengin emperyalist ülkeler ve yoksul ülkeler çelişkisi de, giderilmediği sürece aynı konumdadır. Yine teknolojik gelişmenin ortaya çıkardığı yapıda, emekçilerin lehine yeni düzenlemeler yapılmadıkça, işsizliğin artarak yaygınlaşmasına değin uzanan tehlikeleri içermektedir. Tüm bunlar, dünya barışı ve demokrasi için risk taşımaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için ise bu tehlikelerin daha da fazla olduğunu söylemeye gerek yoktur.

Bu çok genel tablo içinde Türkiye'mizde ne tür olanaklara sahibiz. Şimdi bunlara bakalım:

Ülkemizde, 12 Eylül 1980 rejimi ile başlayan baskı döneminin aşılarak bitirilmesi sürecine girilmiştir. 1987 yılından başlayarak, işçi sınıfımız ve sendikal hareket yükselen bir mücadele sürecine girmiştir. Ücret kayıpları önemli ölçüde geri alınmaya başlanmıştır. Demokrasinin işçi sınıfının ideolojisi, demokrasinin gerçek savunucularının da emekçi halk olduğu daha iyi anlaşılır hale gelmiştir. Demokratik örgütlülüğü arkasına ve yanına almayan bir siyasal iktidarın, demokrasiye karşı direnmeleri kıramayacağı, iktidar sahiplerince de söylenir olmuştur. Bugün demokrasiyi yerleştirip kökleştirme konusunda umut verici bir programa sahip olan hükümetin ve yine aynı içerikli protokole sahip koalisyon ortağı partilerin bu konuya daha çok önem vermeleri gerekmektedir. Koalisyon ortağı SHP'nin sosyal demokrat niteliği gereği, bu alanda daha somut adımlar atması zorunludur.

İşçi sınıfının yapısındaki nitel ve nicel değişim çok önem taşımaktadır. Kafa ve kol emeği arasındaki fark yok olmaya yüz tutarken, bilgili, en gelişkin teknolojiyi kullanabilen işçi sayısı artmaktadır. Hukuksal statülere göre bölünmüşlük ortadan kalkmakta, ücretlilerin tüme yakını işçi sınıfı içindeki yerini almakta, ücretli emek tanımına dönüş yaşanmaktadır. Kısaca üretimin ve üretim sürecinin niteliği değişmektedir.

Şunu da önemle vurgulamakta yarar vardır. Bu değişim ve gelişmeler, ülkemizde, gelişmiş ülkelerdeki gibi birebir değildir. Ülkemiz hala klasik denebilecek sorunlarla da karşı karşıyadır. Sendikalar bu ikili ama paralel süreci gözardı etmemek zorundadır. Tüm bunlar, sendikaları ve sendikacıları yeni bir anlayış ve yapılanmaya gitmek zorunda bırakmaktadır.

Artık kaybedecek bir şeyi olmayan işçiler değil, kazanacak çok şeyi olan işçiler vardır.

Masaya elini vurarak hak alacağını sanan değil, bilgili, teknolojiyi kullanabilen, öneren, diyalogdan korkmayan sendikacılar gereklidir.

Sendikalar somut sendikal hizmetlere ağırlık vermek, sendikal hizmetleri arttırmak, çeşitlendirmek, kişiselleştirmek, sendika üyesine, ailesine somut kazançlar sağlamak zorundadır.

Global sorunlara, onların güncellenen yansımalarına, silahlanmaya, çevreye, yoksulluğa karşı savaşımı ete kemiğe büründürmeyi günlük işi sayan anlayış gereklidir.

Yarın değil tüm bunlar için, bugün, hemen şimdi diyen anlayışı egemen kılmak görevini içselleştiren bir sendikal yapı gereklidir. Bunları gerçekleştirmeye uğraşan, bunların yolunu bulan, sömürsüz, baskısız bir dünyaya çoğulcu yapımızla ulaşan, insanı merkeze koyan, insanı hiçbir amaç için araç yerine koymaya kalkışmayan bir sendikal yapılanmayı elbirliği ile gerçekleştireceğiz.

Değerli arkadaşlarım,

Bazı sendikal konularda da kısaca değinmek istiyorum.

Bugün, çoğunluğu işkolumuzda bulunan memur sendikaları örgütlenmeleri mevcuttur. Bugünkü hükümetten, hükümeti oluşturan koalisyon partilerinden ve diğer partilerden, memurlara sendika hakkından söz etmeyen yok gibidir. Ancak bunların hepsinin aynı şeyi söylemediği, muratlarının aynı olmadığı anlaşılmaktadır.

Bazıları hala memurlara sendika kurma hakkının verilmesinden söz etmektedirler. Oysa bunlar, bugün memur denilenlerin sendika kurmalarının önünde hiçbir yasal engel olmadığını ya bilmemektedirler yada bilmezlikten gelmektedirler. Günümüzde memur denilen çalışanların sendikalaşma alanındaki sorunları; anayasal ve yasal güvenceden yoksun oluşlarıdır, yoksa sendika kurmalarının yasak oluşu değil. Bu bakış açısı ne yapmak istediklerinin anlaşılması bakımından önemlidir.

İkinci nokta ise memurlar için ayrı, işçiler için ayrı sendika yasaları düzenlenmesinin istenip istenmediğidir. Memurlar için ayrı yasa düzenlemesini istemek: öncelikle bu çalışanları, hukuksal kategorilerle işçi sınıfından ayırmak, tüm çalışanların hukuksal statüleri ne olursa olsun, sendikal hak ve özgürlüklerden aynı oranda yararlandırmamak demektir. Bunları kabul etmek mümkün değildir.

Memur veya sözleşmeli personel gibi adlarla çalışanlar, her yerde vardır ve ülkemizde de olacaktır. Olamayacak olan, çalışanların statülerinden dolayı sendikal hak ve özgürlüklerden eşit yararlanamamasıdır.

Tüm çalışanların sendikal haklardan eşit yararlanması için, bugün Anayasa değişikliği gerektiği savları da doğru değildir. Bugünkü haliyle bile 2821 ve 2822 sayılı yasalarda, üye ve işçi tanımlarının değiştirilerek çalışan ibaresinin konulması ile bu sağlanabilecek durumdadır.

Hükümeti bu sendikaları bu istem doğrultusunda eylemliliğe çağırıyorum. Aynı bir memur sendika yasası korkarız ki güdük memur sendikaları doğuracaktır. Bu arada, hükümete ve koalisyon ortağı iki partiye şu noktaları hatırlatmayı görev sayıyorum.

Kamuda çalışan öğretmenler sendikalaşabilmekte buna karşın özel eğitim ve öğretim kurumlarında çalışan ve hukuksal statüleri işçi olan öğretmenlerin ise sendika yasağı bulunmaktadır. Bu garabet hemen kaldırılmalıdır. Bu kaldırılmadıkça bu alandaki sözlerin inandırıcı olmaktan uzak olacağı gibi, böylesi bir durum ortada iken kamuda çalışan öğretmenlerin grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı da son derece tehlikededir.

Bir diğer üzücü nokta şudur: Ne yazık ki bu nokta kamuoyunun da gözünden kaçmıştır. 299 sayılı KHK'nin 14. maddesi sözleşmeli personelin sendikalara üye olmasını yasaklamakta idi. Anayasa Mahkemesi bunu, yani kararnameyi iptal etti. Koalisyon hükümeti 05.02.1992 tarihinde 3771 sayılı bir yasa ile, iptal edilen KHK'nin yerine yeni bir yasal düzenleme getirdi. Bu yasada da sözleşmeli personele sendikalara üye olma yasağı getirilmiştir. Tüm çalışanlara grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı vadeden hükümetin, Şubat 1992'de yani 2 ay önce yaptığı bu düzenleme hayret verici değil midir?

Türkiye burjuvazisinin gizlemeye çalıştığı yüzünü bir kez daha ortaya koyan bir konu da, Sayın Çalışma Bakanı Moğultay tarafından hazırlanan işçi çıkarmalara yargı denetimi öngören taslağa ilişkin tavrıdır.

Sayın Moğultay, çalışma mevzuatımızda kangrenleşmiş bulunan "parama geçer sözüm" feodalitesine sahip işçi çıkarma anlayışı yerine, işçi çıkarmalarda neden gösterme zorunluluğu ve bunun da yargı denetimine açık olmasını öngören yasa taslağını kamuoyunun tartışmasına açmıştır.

Bunun üzerine çağdaşlaşmadan, diyalogdan, mutabakattan söz eden işverenler kıyamet koparmışlardır. Bizim de eleştirilerimizin bulunduğu taslağın yönelimi, çağdaş endüstriyel ilişkilere son derece uygundur.

İşverenler "buna benzer bir uygulamanın olmadığı" gibi gerçek dışı beyanlarla kamuoyu oluşturmaya çalışmışlardır. Burada çok sık atıfta buldukları Almanya'dan küçük bir örnek vereceğim. Almanya'da bir anlamda çalışanların yönetime de katılması demek olan, Federal Personel Temsilciliği yasası vardır. 11.10.1958'de özel sektörü, 5.8.1955'te de kamu sektörünü kapsayan bu yasa -özel sektörün önce kapsama alındığına dikkatinizi çekerim- işyeri personel temsilciliğine; yeni işe alınacak işçileri neden alacağı ile birlikte bildirme ve itirazı varsa bekleme, iş akdi fesihlerine, feshedilenin sosyal durumunu dahi gerekçe göstererek itiraz etme yetkisini vermektedir. İtiraza rağmen iş akdi feshedilirse, işçinin mahkemeye başvurma hakkı bulunmakta, mahkeme sonuçlanıncaya kadar da işveren, işçiyi işyerinde çalıştırmak zorunda kalmaktadır.

Konu ile ilgili düzenlenen tartışma toplantılarından yeterli sonucu alamayan işverenler, bu kez Koç ve Sabancıların da aralarında bulunduğu 20-30 imza ile hükümete muhtıra vermişlerdir.

Muhtıralarında, haklılıklarını savunma değil, tehdit vardır. Bu yasa çıkarsa, teknolojiyi yenileyeceklerini, işçi çıkartacaklarını, yatırımları durduracaklarını söylemektedirler. Teknolojiyi yenileme olanakları varken bunu yapmadıkları da ortaya çıkmaktadır.

Diğer yandan sendikalar aracılığıyla yüzbinlerce işçi bu taslağı desteklemektedir. Yüzbinlerce destek imzası da vermişlerdir.

Şimdi 20-30 imzanın mı, yoksa yüzbinlerce imzanın mı geçerli olacağı bir sınav beklemektedir koalisyonu.

İşverenler hodri meydan demişlerdir. Hodri meydanlarla çözüm bulma anlayışında olmamamıza rağmen, ben hodri meydanlarına hodri meydan diyerek bir öneride bulunacağım: İş Yasasının 13. ve 14. maddelerini kaldıralım. 2822 sayılı yasayı, toplu iş sözleşmeleri ile düzenlenen kimi hükümlerin geçersiz sayılacağına ilişkin maddelerinden ayıklayalım, işçi çıkarmaları toplu iş sözleşmeleriyle karşılıklı özgürce düzenleyelim. Çok sevdikleri ifade ile bu alanı serbest piyasa ekonomisinin kurallarına bırakalım. Var mısınız?

Değerli arkadaşlarım,

Burada dile getirilmesi gereken kuşkusuz pek çok konu var. Müzakereler sırasında pek çoğunu dile getireceksiniz.

Perde ve sahne çalışanları da işkolumuza dahil edilmiş bulunuyor. Önümüzdeki dönem bu alana ilişkin özel çalışma yapmamız gerekli. Hem bu alan emekçilerinin sendikalaşmasını sağlamak, hem de bu alan sanatçılarımızın, sanatsal birikimlerini sendikal harekete aktarmak zorundayız. Böylece sendikal hareketimiz bu alanda önemli zenginliklere bu yolla kavuşacaktır. Tüm bu alanlarda başarılı olabilmek için sendikal birliği de sağlamak zorundayız. Dünya sendikal merkezlerinin yönelimi de bu yöndedir. Uluslararası sendikal hareket tek örgütlülük yönünde önemli gelişmeler içindedir. Dünyadaki yeni gelişim ve oluşumların da fiili rolü olmuştur. Biz de, “hedef, sendikal birlik” şiarını ısrarla savunuyoruz. İşyerinde ve işkolunda sendikal birliği savunuyoruz. Yönelimimiz bu olacaktır. Buna giden yolda iş ve güç birliği içinde olmalıyız.

Hiçbir gerekçeyi birliğin sağlanmasının önüne koymayacağız. Sendikal hareketin en büyük gövdesinin, olması gereken yerde olmadığı sürece başarılı olunamayacağı inancındayız. Genelde demokrasi, sendikal demokrasi ve sendikacılığın evrensel ilkeleri dışında ayrılık nedeni tanımamak gerektiğine inanıyoruz.

Özgür, demokratik, sömürsüz ve baskısız bir dünya ve Türkiye’ye ulaşmada kendi katkımızı yapmaya devam edeceğiz.

Sevgi ve saygılar sunuyorum.

**SOSYAL-İŞ SENDİKASININ
FINDIK-İŞ SENDİKASI İLE BİRLEŞME AMACIYLA
TOPLANAN OLAĞANÜSTÜ GENEL KURULU
AÇIŞ KONUŞMASI
19 HAZİRAN 1993**

Değerli konuklar,
Değerli Basın Emekçileri,
Sevgili Delege ve işçi arkadaşlarım

Genel Kurulumuz çok önemli bir gündemle toplanıyor. İşçi sınıfımızın sendikal birliği yolunda önemli bir oluşumu gerçekleştireceğiz.

Diğer yandan içinde bulunduğumuz siyasal gelişmeler de, ülkemiz ve emekçi halkımız açısından önem taşıyor. İktidarın büyük ortağının genel başkanlığına yeni bir kişinin seçilmesi; yeni bir hükümetin kurulmasının gündemde oluşu, koalisyonun devam edip etmeyeceği, ederse nasıl bir program önerileceği; koalisyonun bugüne değin demokratikleşme, özellikle de çalışma yaşamı ile ilgili ne söz verip, neler yaptığı; emekçi örgütlerin bu konularda neler düşündüğü, geleceğe ne kadar hazırlıklı olduğu çok önem taşıyor.

Emekçilerin birliğinin tüm bu soru ve sorunlarla yakın bağlantısı da, bu genel kurulumuzun gündeminin önemini ortaya koyuyor.

İşte bu konuları birbiriyle bağlantılı olarak; özellikle çalışma yaşamını, sendikal hak ve özgürlüklere ilişkin durumu ana hatlarıyla çözümlenmeye çalışacağım.

Demokrasi ve demokratikleşme her şeyden önce emekçilerin sorunudur. Bir başka deyişle, çalışanların hak ve özgürlükleri, demokratik bir çerçevede ise, o ülkede demokrasinin varlığından ve demokratikleşmeden söz edilebilir. Bunun temel ölçütü ise sendikal hak ve özgürlüklerin ne durumda olduğu, bu alanın ne denli demokratik olduğudur.

Bugün bu alan, başta 1982 Anayasası olmak üzere tüm yasal düzenlemeleri ile 12 Eylül rejiminin getirdiği çerçeve ile sınırlıdır. İşte bu noktada DYP-SHP koalisyon hükümetinin bu alana ilişkin neler vaad etmiş olduğunu ve bugüne kadar ne yaptığına bakmak gerekir.

Bu alanda 12 Eylül düzenlemelerinde, Anayasada, 2821 ve 2822 sayılı Sendikalar Grev ve Toplu İş Sözleşmesi, Dernekler Yasası, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası, İş Yasası gibi temel yasalarda herhangi bir düzeltme yapılmış mıdır?

Nesnel olarak bu sorulara yanıt aramak zorundayız. Bu yanıt ise ne yazık ki hayırdır.

Koalisyon programında bu yasalarda değişiklik yapılacağı, çalışma hayatının ve sendikal hakların UÇÖ standartlarına uygun kurumsallaşmasının sağlanacağı yer almasına karşın bu alanda yapılan tek şey 6 UÇÖ sözleşmesinin onaylanmasıdır. Bunu önemsemiyor değiliz. Fakat, onaylanan sözleşmelerin iç hukukta işlerlik kazanamaması durumunda bu işlemin göstermelik yapılması tehlikesine de dikkat çekmek istiyoruz. Aşağıda daha ayrıntılı değineceğim; Ancak belirtmeliyim ki toplantı halinde olan UÇÖ'deki durumumuz bu gözlemimizi doğruluyor.

Ayrıca Anayasadaki sendikal hakları kısıtlayan maddeler aynen duruyor.

TBMM Başkanı'nın girişimi ile başlayan Anayasanın değiştirilmesi ile ilgili çalışmalara, Meclis'te temsilcisi bulunan siyasal partilerin verdikleri Anayasa değişikliği önerileri, 1993 Mart'ında TBMM Başkanlığı'na kitap halinde yayımlandı. Burada görüyoruz ki DYP'nin çalışma hayatı ve sendikal haklarla ilgili Anayasa maddelerinde hiçbir değişiklik önerisi yoktur. Bunun altını çiziyoruz.

SHP ise memur denilen kamu çalışanlarının yasa ile ayrı sendikalar kurmasının Anayasa hükmü haline gelmesini öneriyor.

Bu iktidar döneminde onaylanan 87 sayılı sözleşme uyarınca, memurların YASA ZORU ile, işçilerden ayrı olarak sendika kurmalarını dayatmanın olanağı yoktur. Zira 87 sayılı sözleşme, tüm çalışanların -İŞÇİLERİN DEĞİL- özgürce diledikleri sendikaları kurma ve üye olma hakkını garanti altına almaktadır. Dileyen memurlar işçilerle birlikte, dileyenler de ayrı sendikalar kurabilecekler veya sendikalara üye olabileceklerdir. Buna kendi özgür istençleri ile kendileri karar vereceklerdir.

Faşist ve otoriter rejimler dışında bu böyledir.

Memurlar için zorunlu ayrı sendika yasasını savunanlar, Avrupa'da da böyle olduğunu söylemektedirler. Bununla Almanya (sendika ve grev hakkını düzenleyen özel yasa bile yoktur) Fransa, İngiltere, Belçika, Hollanda, İtalya, İsveç gibi ülkelerde sendika yasalarının çok genel çerçevede düzenlenmiş olduğu gizlenmeye çalışılmaktadır.

Kaldı ki bugün ülkemizde MEMUR'un kim olduğu belli değildir. Daha doğrusu bu konuya ilişkin uygulama perişandır. Aynı kurumda işçi-memur aynı işi yaparak çalışmaktadır. Kamu otoritesini kullanan kişi olan memur, bizde adeta kamuda çalışan olmuştur.

Koç'un üniversitesi veya Sabancı'nın lisesinde çalışanın işçi, kamuda çalışanın memur, Akbank'ta çalışanın işçi, Ziraat Bankası'nda çalışanın memur sayıldığı garabet başka nerede vardır. Bu örnekler daha da çoğaltılabilir.

Özelleştirmeyi yaşamın tartışılmaz ve vazgeçilemez tek reçetesi, tek doğrusu sayanlara ve bunu sorgulamasız alkışlayanlara soruyorum: Bugün memur çalıştırdığımız söylediğimiz kurumlar özelleşince, PTT, TEK, SSK v.s. gibi kurumlarda çalışanlar bir gecede patronları değiştiği için işçi olamayacaklar mıdır? Otuz yıldır işçi olan TÖBANK çalışanları bir gecede memur olmamışlar mıdır?

2821 ve 2822 sayılı yasalardaki kısıtlamalar aynen durmaktadır. Bunların ayrıntısına girmeden önemli bir yasak üzerinde duracağım. 2822 sayılı yasanın toplu iş sözleşmesi yapmada ÖN KOŞULU düzenleyen 12. maddesini ele alacağım. Bu madde sendika kurma hakkının özünü yok etmektedir. Ayrıca bu madde UÇÖ'nün yıllarca önce onayladığımız 98 sayılı sözleşmesine de, 87 sayılı sözleşmesine de aykırıdır.

Türkiye 1983'den beri UÇÖ'de bu nedenle sorgulanmakta, kınanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri yıllardır UÇÖ'ye bu düzenlemeyi kaldırma sözü vermekte, mektuplar göndermekte, ancak sözlerini tutmamaktadırlar.

Bu düzenlemeyle, 2822'nin 12. maddesi ile getirilen, toplu iş sözleşmesi yapabilmek için işkolunda bulunan işçilerin en az %10'unu üye yapma koşulu; sözleşme yapmaya yetkili sendikayı belirleme değil, bu alanda faaliyette bulunabilmenin ÖN KOŞULUDUR. Bıkmadan yinelediğim bir örnek vereceğim. 200 bin işçinin var olduğu bir işkolunda 19.999 işçi bir araya gelip sendika kursa, bu işçiler kurdukları bu sendikaları eliyle kendileri için bile toplu iş sözleşmesi yapamıyorlarsa, burada kurulan sendika biçimseldir. Özde sendika kurma hakkı yok edilmiştir.

Kaldı ki, hiçbir yerde ve hiçbir zaman sendikaların binlerle, onbinlerle kurulduğu görülmemiştir. Bunun olanağı yoktur. Yaşama uygun değildir.

Şurası kesin, bu sınırlama ve baraj, sendikal etkinlikte, sendikal faaliyette bulunabilmenin zorunlu ve gerekli önkoşuludur. Zira yasanın bizatihi kendisi sendikaların faaliyetini sadece ve sadece toplu iş sözleşmesi yapabilmekle sınırlı tutmuştur. Kısaca bir sendikanın üyeleri adına toplu iş sözleşmesi yapabilme durumu en başta sendikanın varolma nedenidir. Bu

barajın yetki meselesiyle karıştırılması ve 2821 sayılı yasada değil de 2822 sayılı yasaya taşınması bu durumu saklamak, gözlerden kaçırmak içindir.

Aslında bu düzeltme 1970'lerde yapılmak istenmişti. %10 yerine sendikal faaliyet için 1/3'ü üye yapmak koşulu getirilmişti. İşçilerin 15-16 Haziran'a karşı koyuşları ile geriye gönderildi. 12 Eylül rejimi 15-16 Haziran'ın yaptırmadığını yaptı. Bugün de sürüyor.

Bu gün 15-16 Haziran'ı işçi sınıfının dar sendikal anlayışı aşarak gerçekleştirdiği bu eylemin sahipliğini yapmak yükümlülüğünde olanların birinci görevi, o kazanımı geri almaktır. Bu sağlanmadıkça yapılan her şey moda deyimle nostaljidir.

Bu antidemokratik barajın "güçlü sendika" yarattığı "sarı sendikacılığı" önlediğini sağlayanlara da söyleyeceklerimiz olacaktır.

Bizim işkolumuzda, büro, ticaret, eğitim, kooperatif ve güzel sanatlar emekçilerinin bulunduğu 17 nolu işkolunda, resmi rakamlara göre sendikalaşma oranı %20'dir. Bu oranın sahte olduğunu yetkili ve etkililer dahil herkes bilmektedir. Gerçekte bu rakam %10 civarındadır. Yani işkolumuzun en iyimser rakamla %85'i sendikasızdır. İşkolumuzda sendikalaşma oranı 1980'lerde %40'lar civarında idi. Bu durum diğer işkolları için de böyledir.

Şimdi %10 barajının yarattığı güçlü sendikacılık bu mudur?

Hak-İş dergisinin Haziran 1993 sayısında yayınlanan yazısında Türk-İş Genel Başkanı Sayın Bayram Meral, demokratikleşmenin işçi sınıfının ve çalışanların ortak talebi olduğunu, 1982 anayasasının antidemokratik koşullarda sermaye sınıfının istemleri doğrultusunda hazırlandığını ve değiştirilmesi gerektiğini HERKESE, HERYERDE, HEMEN DEMOKRASİ istediklerini yazmaktadır.

Türk-İş'in en son genel kurulunda 2822'nin 12. maddesi dahil pek çok antidemokratik hükümlerinin kaldırılması karar altına alınmıştır. Oysa tüm bunları Türkiye'de yazıp söyleyen Türk-İş ve Sayın Genel Başkanı UÇÖ'de %10 barajının kaldırılmasına karşı çıkmakta ve bu barajın "sarı sendikacılığı" önlediğini ileri sürmektedir.

Doğrusu sendikaları sarı, kırmızı v.s. gibi renklerle tanımlama yanlısı değilim. Bunu doğru da bulmuyorum. Ancak Sayın Meral'in bu yaklaşımı ile Türk-İş için yıllardır kullanılan "sarı sendika" tanımlamasını kabullendiğini üzülerken görmekteyim. Zira sendikal hareketi, sendikal alanı, sendikal örgütlenme özgürlüğünü, işçilerin özgür istençlerine değil de; yasa ile getirilen kısıtlamalara, yasa zoru ile örgütlenmelere bağlayan anlayış "sarı sendikacılığın" en temel tanımıdır. İşçiye güvensizliğin, çalışanların özgür seçimine dayalı güçlülüğe inanmayışın, çoğulculuğa hayır deyişin ifadesidir:

İş güvencesi sağlanmadan %10 barajının kaldırılmasını, işveren denetiminde sarı sendikacılığın getirileceğini, 1980 öncesi 917 sarı sendikanın olduğunu da söylüyor Sayın Meral.

Soru 1: Bu 917 sarı sendika denilenin eti budu ne idi? Kaç işçiyi temsil ediyorlardı? Bunlar laf. Bugün de resmi istatistiklere göre 50 civarında bağımsız sendika var. İkisi dışındakilerin adını kim sayabilir?

Soru 2: Toplu sözleşmeler sonrası işçilerin topluca çıkarılmalarına önceden izin ve icazet verdiği ismen basında yer alan sendikalar hangileri idi ve renkleri ne idi?

Soru 3: İş güvencesini toplu sözleşmeye konacak hükümlerle önlemek olanağı yok mu?

Bizatihi sendikalaşamamayı doğuran baraj; iş güvencesini ortadan kaldırma rolü oynamıyor mu?

Soru 4: İş güvencesi haklı gerekçe olmaksızın işten çıkartmaya engel olmanın adı olduğuna göre; Türkiye gibi ekonomisi olan bir ülkede HAKLI GEREKÇE bulma sıkıntısı olacağını mı düşünüyorsunuz?

Türk-İş'i bunları Türkiye'de kamuoyu önünde tartışmaya çağırıyorum.

Bu konuya ilişkin olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Moğultay'ın basında yer alan yaklaşımlarına da değinmek istiyorum.

Sayın Moğultay, UÇÖ'de konuşmada, %10 barajını kaldırmaya hazır olduklarını, ancak bu konuda sosyal tarafların uzlaşması gerektiğini, zira çalışma yaşamının sosyal tarafların uzlaşmasına dayalı gelişebileceğini belirmiş, Türk-İş'i de ülkede başka, UÇÖ'de başka konuşmakla suçlamış.

Türk-İş'in bu ikiyüzlü tavrı bilinmeyen bir şey olmasa gerek. Ancak Moğultay'ın bu tavrı, yaklaşımı yanlıştır.

Çalışma yaşamının sosyal tarafların uzlaşmasına dayalı gelişeceği değerlendirmesi bir yaklaşımla doğrudur. Esasen UÇÖ'nün bizzat kendisi bu anlayışın ürünüdür ve çalışmaları buna dayanır. Kararları bu uzlaşma göre oluşur.

UÇÖ sözleşmeleri de bunun ürünüdür. Nitekim, 98 ve 87 sayılı sözleşmeler de öyledir.

Bu sözleşmeleri onaylayan ülke bunların kurallarına uymak zorundadır. İç hukukunu buna uydurmak görevindedir. Anayasaya göre de bunlar kanun hükmündedir.

Hukuksal durum bu iken, onayladığınız bir sözleşmenin gereklerini yerine getirmede yeniden bir başka koşul arayacak olursanız, sözleşmeleri niye onayladığınız ve nasıl uygulayacağınız soruları havada kalır.

Diğer yandan Uluslararası Çalışma Örgütü Aplikasyon Komitesinde hükümet sözcüsü Sayın Büyükelçi, Türkiye'de tarafların %10 barajının kaldırılmaması konusunda anlaşmalarını söylemiştir. Taraflar yalnızca Türk-İş ve TİSK midir?

Hükümet Türkiye'de DİSK, HAK-İŞ ve yüzbinlerce işçiyi taraf saymamakta mıdır?

Hükümet kendisi de taraflardan birisi olduğuna göre, bu konuda, Büyükelçinin deyişiyle mutabakatın içinde midir? Bu sorular açık yanıt beklemektedir.

Ayrıca diğer önemli bir nokta temel insan hakları konusunun tartışma yapılamayacağıdır. Sendika kurma hakkı da bunlardan birisidir ve pazarlık konusu yapılamaz. Zira %10 barajı bu hakkı yok etmektedir.

Sendika üyeliğini ve üyeliklerden ayrılmayı Noter koşuluna bağlayan -ki Türkiye'de hiçbir örgüt üyeliği için böyle bir koşul yoktur- bu yolla özgür sendikal örgütlenmeyi çok zorlaştırma bir yana, işçinin milyarlarını kelimenin tam anlamıyla TOPRAĞA gömme zihniyette bu anlayışların devamından başka bir şey değildir. Kısaca yeni hükümet oluşumuna ve yeni hükümetin demokratikleşme alanına bakışına tüm bunları ve benzerlerini ele alan bir çözümleme ile bakmak ve yaklaşmak zorunluluğu vardır.

Bize göre, emekçileri ve çalışanları bekleyen çok zor bir dönem başlamaktadır.

Sendikal alanı, çalışma yaşamını, devletin hak verme alanından çıkartan; bu alanı özgürlükler alanı durumuna getiren bir anlayış, öncelikle işçi sınıfında, onun memur denen kesiminde, sendikalarda, siyasal iktidarlarda ve işverenlerde egemen olmalıdır.

Bu anlamda sendikal alanı tümüyle toplu sözleşme düzeni ile özgürleştirip, özerkleştirmeden demokratikleştirme gerçekleştirilemez.

İşte bu değerlendirmeler ışığında bugün karara bağlayacağımız Fındık-İş Sendikamızla birleşmemize değinmek istiyorum.

Bu birleşmeyi %10 işkolu barajının dayatmasına bağlayanlar inanınız yanılmaktadırlar. Bu birleşme; her iki sendikanın da içtenlikle inandığı, işyerinde, işkolunda ulusal ve uluslararası alanda sendikal birlik anlayışının somutlanmasıdır. 12 Eylül faşist rejiminin geciktirdiği; bizleri kapattığı hapishanelerde daha da güçlenerek süren birlik gerekliliğinin ürünüdür.

Demokrasi ve demokratikleşme mücadelesine, yıllardır sürdürdüğümüz bu uğurdaki savaşıma daha etkin ve daha katkılı devam edebilmenin adıdır. Zira demokrasinin en önemli ölçütü, örgütlülüktür. Emeğin örgütlenmesinin engellendiği bir ortamda demokrasiden söz edilemez.

Demokrasiyi yerleştirip geliştirmenin zahmetli kilometre taşlarını özveriyle örmeye çalışıyor.

İşte bu birleşme bir yönüyle de her iki sendika yönetiminde varolan bu anlayışın sonucudur.

Fındık-İş Sendikasıyla Sendikamız Sosyal-İş'in birlik sürecinde ve bütünleşmesinde yapılmış bir pazarlık, bir protokol yoktur. Bunun önemli olduğunu sanıyorum. Bunun örnek oluşturmasını diliyorum.

İki sendika yönetimi birleşmenin gerekliliklerini yerine getirmişlerdir.

13 Haziran günü toplanan Fındık-İş Genel Kurulu oybirliği ile yasanın öngördüğü kararı almıştır.

Fındık-İş Genel Başkanı Akçin Koç arkadaşımız başta olmak üzere, Genel Yönetim Kurulu Üyelerine ve tüm delegelere teşekkürlerimi bir kez daha sunuyorum.

Sizleri de şimdiden kutluyorum.

İşkolumuzda sendikalaşma oranını %60-70'lere çıkarmaya kararlıyız.

Bunun için bir yandan örgütleniyor, bir yandan da hukuksal savaşıma devam ediyoruz. Uzun ve gerekli araştırmaların ardından çok kısa süre önce başladığımız örgütlenme çalışmalarımız bugün onbinlerle ifade edilen düzeye ulaştı.

Diğer yandan 2822 sayılı yasanın 12. maddesini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürmeye hazırlıyoruz. Çalışmalarımız bitme aşamasında.

Hem örgütleneceğiz, hem de hukuk savaşı vereceğiz. Barajı yıkacağız. Özgürlükler önünde baraj bırakmayacağız. Sulara gem vuran barajlardan aydınlıklar doğar; özgürlüklere gem vuran barajlar ise o aydınlıkları boğar. Ekonomik gelişme, demokrasinin aydınlığında olursa insana mutluluk verir ve insanın insanlaşmasına katkı sağlar.

Size güveniyoruz. Kendimize güveniyoruz.

Hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum.

8. OLAĞAN GENEL KURULU AÇIŞ KONUŞMASI 25 HAZİRAN 1994

Sayın Konuklar,
Basın-Yayınımızın değerli emekçileri,
8. Genel Kurulumuzun delegeleri,
mücadele arkadaşlarım, kardeşlerim.

Yirmibeş yıla yakın süredir, sendika genel kurullarında açış konuşmalarının "Genel Kurulumuz, Dünyada ve Ülkemizde önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemde toplanıyor." yada "Bu genel kurulumuz ülkemizin çok kritik bir ortamında toplanmaktadır." sözleriyle başladığına tanıklık ettim. Kendim de daha önce benzer cümlelerle açılış konuşmaları yaptım.

Bunun bir rastlantı veya klişe bir yaklaşım olmadığını, sorunsalımızın özünü oluşturduğunu daha iyi anlıyorum.

Bu ifadeler; sürekli sorunlar içinde olmamızdan da kaynaklanmıyor. Bunlar sürekli kriz ortamında yaşadığımızın göstergeleri.

Ne yazık ki bugün de öyleyiz.

Bu saptamayı yaptıktan sonra ben; dünya ve ülkemiz koşullarının geniş değerlendirmelerine girmektense, çok temel ve sendikal hareketimizle doğrudan ilişkili kimi sorunlara değinmeye çalışacağım.

Kuşkusuz söyleyeceklerim satırbaşı niteliğinde olacak. Söyleyeceklerimi 8. Genel Kurul çalışma raporumuzdaki daha geniş çözümler tamamlamış olacaktır.

Bugün başat sorunumuzu demokrasiyi işler ve işlevli kılamayışımız oluşturuyor. Toplum ve birey olarak demokrasiyi bir yaşam biçimi haline getiremeyişimiz, demokrasi dışı çözümlerin sözünün edilebilmesine yol açıyor.

Askeri darbelerin oluşturduğu Anayasal ve yasal çerçeve ve düzenlemelerle demokrasiyi yaşattığımız savları ciddi ciddi ileri sürülebiliyor. Böyle olunca da demokratik kurumların ve bunların işleyişinin biçimsel yanı ön plana çıkıyor. Asıl özü, işleyişi geriye itiliyor.

21. yüzyıla girerken, demokrasimiz düşünce ve onun ayrılmaz ögesi olan düşünceyi açıklama ve örgütlenme özgürlüğünden yoksun bulunuyor.

Düşünceyi açıklama özgürlüğü izin verildiği kadar, resmi ideolojinin sınırları içinde var olabiliyor.

Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından olan, iktidar için varolup, bunun için mücadele veren siyasal partilere bile, şunları düşünüp, ancak söyleyemezsin deniliyor.

Aksini söylemenin yasaklandığı bir ortamda düşünce özgürlüğünden söz edilemeyeceği, **bilinmesine kuşkusuz biliniyor**, yine de bundan vazgeçilmiyor. Doğrunun çok parçalılığı diyalektiği, egemenlerin tek doğrusuna indirgeniyor. Şiddete, şiddetin her türüsüne başvurmaksızın, salt düşüncenin açıklanması; bu düşüncelere karşı da olsak, katılmasak da, sağlanmadığı sürece, demokrasiden söz edilemeyeceğini kafalarımıza kazımak zorundayız.

Kitabından dolayı bilim adamını, düşüncelerinden dolayı sendikacıyı, bir toplantıya gönderdiği mesajdan ötürü yazar ve gazeteciye hapse atma, farklı demokratik söyleminden ötürü, siyasal partileri kapatma ayıbı ile demokrasiyi kuramayız demokratikleşmeyi sağlayamayız, nitekim sağlayamadık da...12 Eylül Anayasa'sı, bu çerçeveye bağlı çıkartılmış

olan tüm yasalar yürürlükte. Bunlarda bunca yıl geçmiş olmasına karşın ciddi bir değişikliği gerçekleştiremedik. Bunun nedenleri, yukarıda belirtmeye çalıştığımız temel yaklaşımda yatmaktadır.

Düşünceyi terör, düşüneni ve yazarı terörist gören anlayışa da karşıyız. Bu bağlamda da Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesinin ivedilikle kaldırılmasını istiyoruz.

Burada, terör ve şiddet'e de değinmek istiyorum.

Hemen ve tüm açıklığı ile belirtelim. Biz, gerekçesi ne olursa olsun, teröre ve kimden gelirse gelsin her türlü şiddete karşıyız. Günümüzde, şiddet yöntemleri ile hiçbir sorunun çözümleneceğine inanmıyoruz. En haklı istemlerin bile, terör ve şiddet yolu ile elde edilmeye kalkışıldığı zaman haksız olduğuna, haksız konuma düştüğüne inanıyoruz. Bunu tüm dünya da gözlüyoruz.

Şiddete karşı en etkin mücadele ortamının tam bir demokrasi olduğu inancındayız. Şiddete ve teröre başvuruların büyük ölçüde, kendilerini yasal zeminde ve demokrasi içinde ifade imkanı bulamadıkları argümanını kullandıkları bilinmektedir.

Kimilerince bu, bahane olarak ileri sürülüyor olsa bile, her türlü düşünceye, düşündüklerini örgütlü olarak söyleme ve yayma olanağı tanımayan yapıların şiddete ve teröre zemin hazırladıkları, yasadışılığı yeşerttikleri bir gerçektir. Bunun için de demokrasinin evrensel kurum ve kurallarla işler ve işlevli kılınması, teröre ve şiddete karşı en etkin mücadele yöntemlerinin başında gelmektedir.

Bizim demokrasi için mücadelemizin bir diğer adı da, bu nedenle teröre ve şiddete karşı mücadeledir.

Biz, ülkemizin ulusal sınırları içinde bütünlüğünü savunuyoruz, savunmaya da devam edeceğiz. Bunu, aksini söylemek suç sayıldığı için söylemiyoruz. Türkiye Cumhuriyetinin, yurttaşlarımızın ve ulusumuzun çıkarı bunu gerektirdiği, buna inandığımız için söylüyoruz. Ancak buna en aykırı düşüncelerin bile söylenebilmesi gerekliliğini savunuyoruz. Biz, ulusumuzun büyük çoğunluğunun bizim gibi düşündüğüne inanıyoruz. Bundan en küçük bir kuşku bile duymuyoruz.

Demokrasimiz açısından son derece önemli olan laik'lik konusundaki görüşlerimizi de sunmak istiyorum.

Değerli Arkadaşlarım,

Anayasa değişikliklerinin gündemde olduğu şu günlerde bu daha da önem kazanmaktadır.

Hemen belirtelim ki, ümmet'ten, ulus olmaya geçtiğimiz Cumhuriyetimizin kuruluş yıllarında, dinin devlet denetimine alınması amacıyla yapılan düzenlemeleri, pragmatik ve rasyonel bir yaklaşım olarak görüyoruz. Bugün 70 yılı aşkın bir süre sonra laikliğin neresindeyiz ve nasıl laik oluruza tartışıyoruz.

Laik'liğin en temel ögesi, ülke yönetiminin, dinsel kurallara dayandırılmayacağı, egemenliğin kaynağının tanrısal buyruklarda değil, halkın istencinde olacaktır. Bunu kişilerin veya toplulukların din ve vicdan özgürlüğüne sahip olmaları gereği tamamlar. Devlet, dinler karşısında taraf olamaz, yan tutamaz. Devlet dinsel inanç sahiplerine ne kadar yakın ve uzaksa, inancı olmayanlara da aynı derecede uzak ve yakın olmak zorundadır.

Bu temel açıdan bakıldığında bugün laik'liğin tam anlamıyla varlığından söz edilemez.

Laik bir devlet anlayışında Diyanet İşleri gibi bir devlet kurumu olamaz ve devlet yapılanması içinde yer alamaz. Bütçeden, inanan, inanmayanlar ve çeşitli dinsel inançlara mensup yurttaşların vergilerinden, böyle bir kuruma para aktırılamaz. Dinsel organizasyon,

devletin denetleyiciliği -ki bu denetleyicilik din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması içindir- o dine mensup olanların örgütlenmesine bırakılır.

Laik devlet'te din öğrenimi, hele bizdeki uygulamasıyla belli bir mezhebin öğrenimi, temel öğretim de zorunlu kılınmaz.

Laik devletin, hiçbir dinsel guruba, -bizde ne anlam için söylendiği pek belli olmasa da- % 99'u Müslüman dahi olsa, din adamı yetiştirmek ve onların maaşını vermek gibi bir ödevi yoktur ve olamaz.

Siyasal dinsel organizasyonlar, din ve vicdan özgürlüğü çerçevesinde değil, siyasal özgürlük ve siyasal parti örgütlenmesi içinde yer alırlar ve tüm işleyişleri bu çerçevede düzenlenir.

Eğitim ve öğretim birliği bunun için çok önem taşır.

Bugün ülkemizde eğitim ve öğretim birliğinin varlığından söz edebilmek son derece güçtür.

Başlangıçta, imam-hatip yetiştirmek amacı ile, meslek okulu olarak açıldığı söylenen okullar, bugün temel eğitim kurumları haline gelmiştir. Öyle ki, yabancı dilde eğitim ve öğretim yapmak amacıyla açılan Anadolu Liseleri, bugün İmam Hatip Anadolu Liseleri gibi gerçekten garip, kendisi ile tutarsız eğitim kurumları oluşturmuştur.

Müslümanlıkta, bayandan imam olmaz denile denile, ilk okulu bitiren 11 yaşındaki kızlarımız imam hatip okullarına alınarak, orta ve lise eğitimleri, dinsel öğretim olarak tamamlattırılmıştır. Gencecik yaşlarından itibaren, daha neyi seçeceklerine karar vermekten uzak bir yaşta bu okullara gönderilip 6 yıl dini eğitimden geçirildikten sonra, kendileri ile çelişen bir insan kimliği ile üniversite kapılarına biriktirilmişlerdir. Burada da kendilerinden 6 yıl boyunca eğitildiklerinin tersi istenmiş, bu da laiklik adına yapılmıştır. Bu bir zulümdür. Ancak bu zulüm; siyasal İslamcıların dediği ve istediği gibi, üniversitelerde istediklerini yapamamalarının değil, onları 11 yaşında dinsel eğitime zorlamış olmanın adıdır.

Ülkemizde temel öğretim 8 yıl olarak süratle uygulanmalıdır. Lise ve mesleki öğretimler bu 8 yıllık temel eğitimden sonra başlamalıdır.

Meslek okulları, gerçekten meslek okulu olmalı, meslekle ilgili yüksek öğretim olanağı sağlanmalıdır. Başka bir niyet yoksa meslek okuluna, o mesleğin erbabı olmak için girileceği unutulmamalıdır.

Devletin İmam-Hatip Liseleri genel eğitim ve öğretim kurumları haline dönüştürülmelidir. İmam ve Hatip yetiştirmek isteyenler, özel okullar yasası çerçevesinde kendi okullarını kendileri kurmalıdır. Tekrar ediyoruz; Laik devlet, hiçbir din için, din adamı yetiştirmez. Yetiştirmek isteyenlere bu olanağı verir ve ortamını hazırlar.

Bugün şeriatçı akımlara, siyasal dinci örgütlenmelere kaynaklık eden bu yapıdır.

Bu yapı ortadan yok edilmeli, dinsel guruplara para dahil her tür devlet desteği kaldırılmalıdır. Bu yapıldığı takdirde, ülkemizde inanan ve inancının gereğini yapan Anadolu'muz müslümanları, ortaçağ karanlığının özlemcilerine gereken dersi verecektir. Sivas'lar olmayacak, diri diri insan yakan ortaçağ büyücüleri ülkemizde hortlayamayacaktır.

Böylesi gerçek bir laiklik, ülkemizin ve demokrasimizin çimentosu olma görevini yerine getirecektir.

Türkiye'de din ve inanç sahiplerinin sorunu yoktur. Sorun yaratanlar siyasallaşmış dincilerdir. Bunun yeri ise, daha önce de değindiğimiz gibi din ve vicdan özgürlüğü değil, siyasal arenadır.

Bunlar üzerinde düşünüp, tartışıp, çözümler üretmedikçe, bayrak-azan-kuran söylemini siyaset meydanlarına taşımayı sürdürerek, bu temel sorunları es geçmek bir yana; varlığını

sürdürmesine ses çıkarmadıkça, yakalara Atatürk rozeti takmakla, diskolarda, gazinolarda ayyıldızlı kolyeler taşımakla devlet mitingleri düzenlemekle laik'lik için bir şey yapmış olmayız.

Çalışma yaşamının en temel sorunlarına da değinmek istiyoruz. Bu alanın sorunlarının belirleyiciliğini de demokratik olmayan yasal çerçeveler oluşturuyor. 12 Eylül Anayasası ve yasaları...

Ülkemizde sendikal alan, çalışma yaşamı hep devletin hak verme alanı olarak görülmüştür. Sendikal hareket katlanılması gereken bir zorunluluk olarak görülmüştür. Devletin ve sermaye sınıfının görelisi olarak bu anlayıştan uzaklaştığı söylenebilir de, bu anlayış varlığını sürdürmektedir. Devletin aynı zamanda önemli bir işveren konumunda olmasının da bunda ayrıca payı vardır. Bu nedenle, çalışma yaşamı ve sendikal hareket, siyasal iktidarlar ve yargı kararları ile baskı altına alınmış, kısıtlanmıştır. Bu süreç tarihsel gelişim içinde gel-gitlerle yaşanıla gelmiştir.

Artık bilinmektedir ki; bu alanı özgürlükler alanı durumuna getiren bir anlayış siyasal iktidarda, işverenlerde, ve de işçi sınıfında, tüm çalışanlarda egemen olmak zorundadır.

Sendikal alanda özgürleşme sağlanmadan demokratikleşme sağlanamaz. Bu alanda demokratikleşme sağlanmadan da, ülkemizde demokrasi, tüm kurum ve kurallarıyla kurulamaz, yerleşemez, işleyemez.

Bugün Türkiye'de sendika kurma özgürlüğünden tam anlamıyla söz etme olanağı yoktur. Sendikaların toplu-iş sözleşme yapabilmelerini % 10 barajına bağlayan ÖNKOŞUL, sözleşme yapmaya yetkili sendikayı belirleme ile ilgili olmayıp, temel faaliyet alanı ile ilgilidir. Bu yönüyle bu önkoşul sendika kurma hakkı ile doğrudan ilgilidir. Sendikal çoğulculuk yerine, yasa zoru ile sendika tekliğini öngören bir düzenlemedir. Serbest piyasa ve rekabeti dillerinden düşürmeyenlerin bu alandaki ikiyüzlülüklerinin örneğidir. Gülümlü sendikacılığı savunmanın adıdır.

Çok önemli olduğu için doğrudan söz ettiğim bu olgunun yanı sıra, üye kaydetmeden, yöneticilerini özgürce seçmeye, politika yapmaktan, siyasal partilerde görev alabilmeye, tüzüklerini özgürce düzenlemekten, uluslararası kuruluşlara üye olmaya varan bir dizi yasak ve kısıtlamalar vardır. Bunların hepsini biliyorsunuz. Tüm bunların ortaya çıkardığı gariplikler var. Örneğin istatistiklerde yayınlanan işçi sayıları, sendikalı işçi sayıları gerçek dışıdır.

İşkolumuzdaki özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin sendika üyesi olması yasaktır. Bir başka deyişle hukuksal statüleri memur olan öğretmenlerin sendika hakkı vardır, hukuksal statüleri işçi olan öğretmenlerin sendika hakkı yoktur. Ama Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 93 yılı itibarıyla, sayıları 40 bine ulaştığını saptadığı ve sendika üyesi olması yasak olan bu öğretmenler, % 10 işkolu barajında hesaba dahildirler.

Bu alanda henüz ciddi hiçbir iyileştirme ne yazık ki sağlanabilmiş değildir. Demokratikleşmeyi sağlama iddiası ile de kurulmuş olan koalisyon hükümetlerinin bugüne kadar yaptığı somut bir iş ortada yoktur.

Bu alanda yapılan tek olumlu işin, bugüne kadar ülkemizce kabul edilmemiş bulunan UÇÖ sözleşmelerinin kabul edilmesi olduğunu belirtmemek haksızlık olacaktır.

Bu sözleşmelerin gereği olarak iç hukukumuzda gerekli düzenlemeler yapılmamış olsa dahi biz, bu sözleşmelerin kabul edilmiş olmasını en azından iktidarın politik yönelişini ortaya koymuş olması bakımından çok önemli görüyoruz. Bu vesile ile burada bir hususu belirtmek istiyoruz.

Ülkemiz sendikal hareketi, bu sözleşmeleri onayan yasaların getirdiği hakları, yaşama geçirmek için salt iç hukukumuzda düzenleme yapılmasını bekleme tavrından vazgeçmelidir.

Bu sözleşmeler yasa hükmündedirler, Yasadırlar. Hem de Anayasa'ya aykırılıkları dahi ileri sürülemeyecek türden yasadırlar

Bunun böyle olduğuna ilişkin yargı kararlarımız vardır. Daha 1967 yılında Anayasa Mahkemesi, 274 sayılı sendikalar yasası ile ilgili, 26-27.9 1967 günlü E:1963/336 K.1967/29 sayılı kararında Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinin 11. maddesini bir Anayasa Kuralı olarak değerlendirmiştir.

Danıştay 5. Dairesi 22.5.1991 gün ve E1986/1723 K.1991/933 sayılı kararında uluslararası sözleşmelerin iç hukukta bağlayıcı olduğu kararını vermiştir.

Öyleyse, bu yasaları işlerliğe doğrudan sokacak bir hukuk mücadelesinin sahibi olmak, sendikalar ve tüm çalışanlar için görev olarak ortada durmaktadır. Sosyal-İş olarak biz bu görevi yapmaya çalışacağız.

Bir diğer konu da "memur" denilen kamu çalışanlarının sendikalaşması ile ilgilidir. Bu konu işkolumuz ile çok sıkı bir ilişki içindedir.

Bugün ülkemizde kamu çalışanlarının -yaygın ve bilinen söyleyişle memurların-sendikalaşması olgusu, yıllardır bilinçli olarak engellenmiş, saptırılmış ve biriktirilmiş bir sorunlar yumağı durumundadır.

Saptırılan konunun başında "memur" tanımı yer almaktadır.

Yalın bir anlatımla "memur" kamu erkini, devlet adına doğrudan kullanan ve bu kullanıma doğrudan yardımcı olanların, diğer bir deyişle onlar olmazsa kamu gücünün kullanımında olanaksızlıklar ortaya çıkacağı yadsınamayacak olan çalışanların adı ve hukuksal statüsüdür.

Uluslararası ve de ulusal hukukumuzda var olan tanım ve kapsam böyledir. Oysa Türkiye'de idare hukukunun evrensel ilkelerine aykırı ve zıt bir memur uygulaması oluşturulmuştur.

Türkiye'de bu konuya ilişkin olarak yaşanan kaosa son vermek için öncelikle yapılması gereken iş "memur"u bu tanıma uygun kapsam içine almak olmalıdır.

Aksi durumda, bugüne kadar olduğu gibi, aynı işi yapan iki insanın kamu kesiminde işçi ve memur olarak yan yana çalıştığı, aynı görevi gören insanların özel sektörde işçi statüsünde, kamuda ise memur statüsünde kabul edildikleri ve yıllarca işçi statüsünde çalışanların bir gecede memur veya bunun aksinin olduğu garabetlerin yaşandığı, hak, hukuk, adalet ve mantık kurallarıyla bağdaşmayan bu yapı sürecektir.

Bu durum, ne fiziki ne de hukuksal hiçbir ciddi ölçüte sığmayacak denli bir yozlaşmanın adıdır.

Memur kategorisini genişletmeyi esas alan bu uygulamanın, kamu çalışanlarını sendikal haklardan mahrum etmek için kullanıla geldiğini bilmeyen yoktur.

Kol ve kafa emeği arasındaki farkın azaldığı ve giderek yok olmaya yöneldiği dikkate alınacak olursa, çalışanların örgütlenmesini engellemek yada sendikal hakları farklı kullandırmak amacı ile başvurulan bu yol ve yöntemin çıkmaz bir yol olduğunu görmek zamanı gelip geçmiştir.

Bu alanda diğer bir saptırma da, pek çok ülkede memurların ayrı sendikalaştığı ve ayrı sendika yasaları bulunduğu savıdır. Bunun mutlaklığını ileri sürmektir.

Burada altının önemle çizilmesi gereken nokta şudur: Memur denilen çalışanların kendi istençleri ile ayrı sendikalarda örgütlenmeleri ayrı bir şeydir, yasa zoru ile ayrı sendikalaşmalarını zorunlu kılmak başka bir şeydir.

Olmaması gereken, memurların yasa zoru ile, ayrı sendikalarda örgütlenmek zorunda bırakılmalarıdır. Unutulmamalıdır ki, Avrupa ülkelerinin bir kısmında sendikalar yasası mevcut olmadığı gibi, çoğunda da sendikal yasalar genel çerçevededir.

Örneğin Almanya'da ülkemizde memur denilenlerin yüzde doksanı işçi sendikaları ile aynı örgütlülük içindedir.

Onaylayıp kabul ettiğimiz, Anayasa'ya aykırılığı dahi ileri sürülemeyecek olan 87 sayılı UÇÖ sözleşmesi ve özellikle de bu sözleşmenin 3. maddesi uyarınca, memurlara yasa zoru ile ayrı sendikalarda örgütlenmelerinin dayatılması olanağı yoktur.

Bu konuya ilişkin bir diğer yanığı da, memurların toplu sözleşme ve grev haklarının hiçbir ülkede işçilerle aynı olmadığıdır.

Bunu ileri sürenler, tüm dünyada işçilerin toplu sözleşme ve grev yapma haklarını kullanırken sanki aynı yol, usul ve koşullara uydukları izlenimini özellikle yaratmaktadırlar.

Türkiye'deki barajlar, grev yasakları, toplu sözleşme prosedürü gereğince uyulması zorunlu kurallar, bir işyerinde yalnızca bir sendikanın toplu sözleşme yapabilmesi, % 49'un % 51'e boğdurulması v.s. gibi çoğaltılabilecek örnekler acaba hangi ülkelerde vardır veya aynen geçerlidir?

Bunları söyleyenler aslında, memurların toplu sözleşme ve grev haklarını tümünden yok sayanlar ve buna bağlı imişcesine de memurların ayrı sendikalaşması gerektiğini savunanlardır.

Memurların toplu sözleşme yapma biçim ve yöntemlerinin kimi ülkelerde işçilerden farklı biçimde işliyor olması, bu hakkı ortadan kaldırmadığı gibi, bu nedenle de memurlara yasa zoru ile ayrı sendikalaşmanın dayatılmasını haklı ve gerekli kılmaz.

Bugün yürürlükte bulunan 2822 sayılı yasanın getirdiği grev yasağı içinde bulunanlar, yasadışı işçilerle aynı sendikalarda örgütlü durumda değiller mi?

Bir kez daha yineleyelim. Hiçbir demokratik ülkede "memur" kapsamı, bizde memur denilenler değildir.

87 sayılı UÇÖ sözleşmesinin 3. maddesi çalışanların -yalnız işçilerin değil- özgürce istedikleri sendikaları kurma ve üye olma haklarını güvence altına almıştır.

Bize göre bu alanda yapılması gerekli olanlar:

- Memur tanımının idare hukukunun tanımı çerçevesinde daraltılmasıdır.

- 2821 ve 2822 sayılı yasalarda yer alan sendikal hak ve özgürlüklere ve UÇÖ sözleşmelerine aykırı antidemokratik düzenlemeler kaldırılmalı ve bu yasalarda yer alan "işçi" sözcükleri "çalışanlar" olarak değiştirilmelidir.

Değerli Delege Arkadaşlarım,

Konuşmamın başına dönmek, sözlerimin başlangıcını anımsatmak istiyorum.

Yaklaşık 25 yılı aşkın sendika genel kurullarında, açılış konuşmalarının "önemli gelişmelerin yaşandığı" "çok kritik bir ortamda toplandı" sözleriyle başladığını belirtmiştim.

Ne yazık ki, bugün de benzer sözlerle durumu ifade etmek zorunluluğu var.

Demokrasimiz krizde. Ekonomimiz krizde. Demokrasimizle ilgili temel sorunlara değinmeye çalıştım. Ekonomik krizle ilgili olarak çalışma raporumuzda ayrıntılı saptama ve görüşlerimizi yansıttık. Burada temel bazı konuların altını çizmekle yetineceğim.

Türkiye, 1930, 1955, 1970, 1980'li yıllarda Dünya'da meydana gelen çeşitli olayların da etkisi ile, ama temelde, kapitalizmin yapısal belirleyiciliği içinde çeşitli bunalım dönemlerini yaşamıştır..

Bu bunalımların temel belirleyiciliği mal ve döviz kıtlığından kaynaklanıyor olmasıdır.

Oysa bugün içinde bulunduğumuz bunalım mali kesimden kaynaklanmakta ve geçtiğimiz iddia edilen liberal ekonomi ve Türk Lirasının konvertıbl olduğu bir zeminde ortaya çıkmaktadır.

"Yeni dünya düzeni" denilen yapı içinde emperyalizmin tek kutuplu bir dünyada gelişmekte olan ülkelere dayattığı egemenliğine, teslim olma diye de adlandırmak yanlış olmaz bu olguyu.

Sonuçta bugün gelinen nokta, ülkemizi IMF dayatmaları ile reçetelendirilen, programlarını IMF onayına sunma olgusu ile karşı karşıya getiren bir konuma düşürmek olmuştur.

Sanayileşmeyi bırakmış, yatırım ve üretimi sorun olmaktan çıkarmış, rant ve faiz yolunu kazançların kaynağı haline getirmiş kar, faiz ve rant sarmalını ekonominin temel taşı yapmış bir anlayış bunalımın sorumlusudur.

Ve ülkemiz, sefil bir sefahat içinde yaşayanlar ile ekmek kuyruğunu oluşturanların meydana geldiği, adaletsiz ve acımasız bir gelir dağılımının var olduğu bir yapı içine itilmiştir.

Türkiye, İsviçre kadar üretmeyen, Avrupa'nın en fakir ülkesi Portekiz'in üçte biri kadar, fert başına düşen milli gelire sahip konumunu aşamamıştır.

Bugün ülkeyi bu duruma getirenler, bunalımdan çıkmak için sorumlu kendileri ve uyguladıkları sistem değilmişçesine, yükü emekçi sınıflara yüklemeye çalışmaktadırlar. Daha doğrusu yüklemiş durumdadırlar.

5 Nisan kararları, özelleştirme isterileri, ücretlerin yüksekliğinden yakınma propagandaları, bütçe açığının bunlara bağlanması, sermayenin bankalara olan borçları ödeyemez duruma geldiği yakınmaları ve buna bağlı yapılan uygulamalar, hep emekçilere yüklenmenin argümanları olarak ortada durmaktadır.

Bugün Türkiye'de belli başlı sermaye guruplarının hepsinin sahip olduğu 36 özel banka vardır. Banka yakınmaları kamu bankalarının talanına yöneliktir.

Bir kez daha ve yüksek sesle haykırıyoruz! Bunalımın sorumlusu biz değiliz, işçi sınıfımız ve emekçi halkımız hiç değildir.

Bugün ülkemizde işçi ücretlerinin maliyet içindeki payı çok düşüktür. Örneğin 8 milyon brüt ücretin, maliyet içindeki payı % 4'ler civarındadır. Ülkemizde en ileri teknoloji kullanan kuruluşlardan biri olan BAĞFAŞ'ın yıllık su gideri, yıllık brüt işçi ücretlerinden fazladır.

Bütçe açığının belirleyici olanı da ücretler değildir. Belirleyici olan borçların anapara ve faizleridir. Bu ise KİT'lerin sahibinin kamu olduğu gerçeğinin yok sayılarak, bilinçli olarak bu kuruluşları yok etme operasyonunun sonucudur.

Bütçe açığı, gelirden çok harcama yapmakla oluşur. Ancak gelirden çok harcama yapmak, her zaman fazla harcama yapmış olmak anlamına gelmez. Nitekim Türkiye OECD ülkeleri içinde kişi başına en düşük harcama yapan ülke durumundadır.

Vergi toplama durumunda olanların, dayandıkları sosyal güçler nedeniyle vergi toplayamamaları, bütçe gelirlerinin olması gereken kadar olmayışının temel nedenidir. Bu gerçek gözardı edilmemelidir. Zira bu siyasal iktidar gerçeğidir, siyasal yönetim gerçeğidir.

Ne gariptir ki bugün Türkiye'de gerekeni yapma ve önlem alma durumunda olanlar da, bu bozukluklardan şikayet eder durumdadırlar.

Satma, kapatma sözcükleriyle ifadesi doğru olan özelleştirme de, ülkemizde bu çarpık anlayışı sürdürmenin bir aracı olarak ortadadır.

Ayrıntıya girmeden değineceğim. Bugün özelleştirme için ileri sürülen gerekçelerin büyük çoğunluğu doğru değildir. Ne KİT'lerin ekonomik gerekçelerle elden çıkarılması gerektiği, ne ekonomimiz için gerekli olmadığı, ne de teknolojilerinin tümü ile geri olduğu doğru değildir.

Yapılmak istenen, kamunun iktisadi girişimlerinin tümü ile ortadan kaldırılması, kamunun ekonomik işletmecilikten tümü ile dışlanmasıdır. Bu ideolojik bir tavrıdır. Bugün kamunun ekonomik işletmecilikte olmadığı "liberal" bir ekonomi yeryüzünde yoktur.

Avrupa Birliğine üye olabilmek için KİT'lerin özelleştirilmesinin zorunlu olduğu yolunda, başta Dünya Bankası olmak üzere, kimi çevrelerce ileri sürülen görüşler de saptırmadan başka bir şey değildir. Avrupa Birliğinin kuruluş sözleşmesi olan Roma Antlaşması "Topluluk üyelerinin mülkiyet yapısı kendi bilecekleri bir iştir. Avrupa Topluluğu, üyelerindeki mülkiyet yapısına karışmaz" demektedir.

Ülkemizde, 20 milyonu aşkın insan sosyal güvenlik şemsiyesinden yoksun iken, sosyal güvenlik kurumlarının dahi özelleştirilmesinden söz edenler, özelleştirmenin ideolojik olduğunu açıkça söylemektedirler.

Türkiye'de, fabrikalarını işletemeyen, işletmemek için direnişte olan sermaye'ye KİT'leri satmak için direniliyor. Buna dikkatinizi çekmek istiyorum.

Burada yeri gelmişken S.S.K. üzerine de kısaca bazı şeyler söylemek istiyorum: Sosyal Sigortalar Kurumunda, Kurum çalışanlarının oyları ile seçilip yönetim kurulu üyeliği yapmış birisi olarak da buna kendimi zorunlu hissediyorum.

1946 yılında 4792 sayılı yasa ile kurulan kurum, o tarihte bugünkünden daha demokratik ve işlevli bir yasal düzenleme ve anlayışla kurulmuştur. Ne yazık ki bugün, bu anlayıştan eser yoktur. 1946'larda, siyasal iktidarların tasallutundan uzak olması gerçeği korunarak "Mali ve idari bakımdan özerk" genel kurulları bugünkünden daha etkili olarak kurulan kurum, zaman içinde yasasındaki "mali ve idari özerkliği" sözde korunarak doğrudan bir devlet kurumu haline dönüştürülmüştür. Kaynakları insafsızca, hazine ve işverenler için kullanılır hale getirilmiş işçilerin kurumda söz sahibi olmaları göstermelik bir hale gelmiştir. Özünde; "sosyal" olan bir sigorta kurumu, sosyalliği de tartışılır hale getirilirken, sigortacılığın bilimsel ve teknik gereklerine hiç önem verilmemiştir. Adeta yukarıda belirttiğim gibi bir mali finans kurumu haline gelmiştir.

Tüm dünyada, sigortacılıkta 70'li yıllarda terk edilen, kapitalizasyon anlayışı, yani sigorta risklerini toplanan primlerin getirileri ile karşılama temel anlayışı bugüne kadar, hem de bunun gereklerini bile yerine getiremeden, aksine getirileri en verimsiz biçimde çarçur ederek, sürdürülmüştür.

Oysa çağdaş sigortacılık, sigortaya tabi tabanı genişletmeyi ve bu genişlemenin prim getirileri ile sigorta giderlerini karşılamayı esas alan, bunun yanı sıra birikmişlerini en rasyonel biçimde değerlendiren bir anlayış ve uygulama noktasındadır. Bunun ülkemiz gibi, kaçak işçi çalıştırmanın, sigortasız işçi çalıştırmanın yaygın olduğu bir ülkede ayrıca sosyal bir işlev

göreceği de açıktır. S.S.K. bu anlayışla yeniden yapılanmak zorundadır. Bu yapılanmada ivedi olarak yapılması gerekenler şunlardır:

- Kurum gerçekten, yasında öngörüldüğü üzere mali ve idari özerkliğine kavuşturulmalıdır.
- Kurum genel kurulları etkin hale getirilmeli, genel kurullarda tüm işçi konfederasyonları orantılı olarak temsil olanağına kavuşturularak, çoğulcu anlayış egemen kılınmalıdır.
- 12 Eylül sonrası yok edilen, Kurum çalışanlarının yönetim kurullarında temsil hakkı yeniden sağlanmalıdır.
- Kurum'a Devletin parasal katkısı gerçekleştirilmelidir.
- Kurum örgütlenmesinde, sağlık hizmetleri ve sigorta hizmetleri ayrı genel müdürlük halinde Başkanlık yapısı içinde sağlanmalıdır.
- Esasen Devlet Memuru olmayan Kurum personeli, süratle bu statüden çıkarılmalı ve Kurum özel hukuk hükümleri içinde kendi istihdamını rasyonel şekilde yapmalıdır. Bu özel hukuk hükümlerine tabi bir kamu kuruluşu olduğu yolundaki 1946 tarihli 4792 sayılı yasanın hükümlerinin de gereğidir.

Değerli Arkadaşlarım,

Ülkemizin içinde bulunduğu bu durumdan çıkması, demokrasinin başat yerini aldığı bir düzen içinde kalkınmasını gerçekleştirmesi için, biz emek örgütleri olarak neler yapmalıyız? Neler yapıyoruz ? Ana hatları ile bazı noktalara değineceğim:

Amerikalı bir bilimcinin deyişi ile demokrasi, "sınıf mücadelesinin tercüme-i halidir."

Emeğin, emekçi sınıfların ve politikalarının egemen olduğu bir siyasal iktidar, ülkemizi aydınlıklara ulaştıracaktır.

Bugün emekten yana örgütlenmelerin bölünmüşlüğü, bir başka ifade ile sol'un bölünmüşlüğü ciddi bir sorundur.

Gerek siyasal alanda ve gerekse sendikal alanda bölünmüşlüğü savunmak kuşkusuz gericiliktir.

Böyle olmakla birlikte, solun birliğini salt sayıların toplanmasına, sol partilerin ve sendikaların biraraya gelmiş olmasına indirgemek de tehlikeli bir yanılıdır.

Bugün yaygın deyişle ülkemizde siyaset tıkanmıştır. Dünyadaki değişim ve gelişimlerin yanı sıra 12 Eylül ve onun yarattığı hukuk bu tıkanışımızda belirleyicidir.

Bugün sol siyasal partiler, somut çözüm önerileri, somut politikalar üretip, ortaya koyamamaktadırlar. Doğrusu, Türkiye'de merkez sağ söylemlerle, sosyal demokrat söylemler arasındaki fark belirsizleşmiştir.

Ülkemizde sol politikaların en genel ve geniş anlamıyla somutlaştırılmasında önceliklerin belirlenmesinde, demokrasinin kurumsallaşması ve yerleşmesinde temel noktaların somut olarak ortaya konulması zorunluluğu vardır.

Bunu sağlamada kavgacı ve çatışmacı yaklaşımların yerine, diyalog ve hoşgörü kültürünü yerleştirmeyi esas alan bir yöneliş benimsenmelidir.

Bu yapılmadan, buna yönelinmeden yapılan, solda birlik çalışma ve istemleri doğrusu beni korkutuyor.

Korkum, bunları belirginleştirmeden biraraya gelişlerin; "solda birlik'de oldu, ama bir işe yaramadı" psikolojisini egemen kılacak bir sonucu ortaya çıkarması olasılığıdır.

Bize göre, sol'un en geniş kesimlerinin, demokratların ve ilericilerin platformunu oluşturmak gereklidir. Temel hedefler belirlenerek, bunlar etrafında ayrıların birliği gerçekleştirilmelidir.

Öncelikli hedef, ülkenin çözümsüzlüklerinin aşılması, sorunlarımızın çözümsüz olmadığına ortaya konulması olmalıdır.

- Anayasanın yeniden oluşturulması,
- Türkiye'de hukuk sisteminin çağdaştırılması,
- Ekonominin temel sorunlarına yanıt olacak seçenekler, modeller,
- İstihdam, çalışma yaşamı, gelir dağılımı, enflasyon, dış borç, sanayileşme,
- Kürt sorunu,
- Çevre ve sorunları,
- Çağdaş ve evrensel kültür,

gibi konularda ivedi olarak net projeler üretilmelidir.

Partileşme de, bir parti içinde birleşme de bunların etrafında olmalıdır.

Biz üzerimize düşeni yapmaya hazırız.

Sözümü bitiriyorum.

Bizim sendikal anlayışımız, salt üyelerimizin, bir meslek gurubunun çıkarlarını düşünmek ve savunmakla sınırlı değildir. Bir çıkar örgütü olarak bu görevlerimizdendir. Ama biz aynı zamanda bunun yanısıra, tüm çalışanların çıkarlarını da koruyup geliştirmeyi, sınıf temsilcisi, çalışan sınıfların sendikal alandaki temsilcisi olma anlayışını da taşıyoruz. Tüm çalışanların sermaye sınıfı karşısında çıkarlarının birliğini savunuyoruz. İşte bunlar, bizim kitle ve sınıf sendikacılığı dediğimiz anlayışımızın somutlanmasıdır.

Kimilerinin Türk-İş' ve Hak-İş'ten farklılık dediği bu olgu, farklılıktan öte misyonumuzdur.

Bu bizim, çıkar örgütü olmamızın yanısıra, toplumsal örgüt olmamızın ifadesidir.

Bu anlayışımız nedeniyle, ülkemizin tüm sorunları bizim sorunlarımızdır. Bizim, işçi sınıfı ve tüm emekçilerin hiçbir çıkarı, ülke çıkarı ile çelişmez.

Sermaye sınıfının ve siyasal iktidarların, "uzlaşma" sözünü sürekli söyleyip, buna karşın emek örgütleriyle diyalog kurmaksızın bildiklerini yapmaları aslında bizden "uzlaşma" değil "uzlaşmacılık" yani "teslimiyet" istediklerini göstermektedir. Bu yol çıkmaz yoldur ve onlar bunun meydana getireceği olumsuzlukların da sorumlusu olacaklardır.

Bu nedenle de tüm toplumsal kesimlerle, diyaloga ve uzlaşma'ya açığız.

Biz, "uzlaşmacılıkta" yokuz. Uzlaşmacılık, monologdur, dikte ettirmedir, teslimiyettir.

Biz herşeyi açık, üyelerimizin ve kamu oyunun önünde ve bilgisi içinde tartışır ve yaparız.

İşyerinden onbirlerce işçi çıkartılırken, sözde aslanlar gibi kükreyip, timsah gözyaşları dökmeyiz, dökemeyiz.

Refahlı Belediyeler, teşkilat emriyle binlerce işçiyi çıkartırken, Refah Partisi, özelleştirmelerin ve dışa bağımlılığın kalesi pasifik ülkelerini överken, onun genel merkezlerinde şov yapmayız.

Biz konuşuruz. Uzlaşmaya çalışırız. Uzlaştığımız yerde uzlaşırız. Uzlaşmadığımız yerde, çatışırız. Demokratik haklarımızı kullanarak ve demokratik yöntemlerle çatışmanın da en iyisini yaparız.

Tekrar ediyoruz. Kimse bizden uzlaşma diye uzlaşmacılık beklemesin.

Hepinizi en içten sevgi ve saygılarımla selamlıyoruz.

9. OLAĞAN MERKEZ KURULU
AÇIŞ KONUŞMASI
28 HAZİRAN 1997

Değerli konuklar,

Değerli sendikacı arkadaşlarım,

Değerli delege arkadaşlarım,

9. Genel Kurulumuzu onurlandırdığınız için hepinizi sevgi ve saygı ile selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum. 1969 yılından beri 25 yıldır sendikal hareketin içindeyim. Bu 25 yılda birçok sendika genel kurullarına katıldım. Kendi genel kurullarımızın açış konuşmalarını yaptım. Ama bir tek genel kurul hatırlamıyorum ki “Bu genel kurul ülkemizin içinde bulunduğu olağanüstü bir durumda yapılıyor, ülkemiz önemli krizlerin eşliğinde ...” gibi sözlerle açılmamış olsun.

Değerli arkadaşlar, 25 Haziran 1994 yılında yine bu salonda yaptığımız genel kurulu açarken bu sözlerle açmışım ben de. Gerçekten de bugün bu sözleri bir daha söylemek zorundayız. Ülkemiz, çalışma hayatımız, sendikal hareketimiz, olağanüstü bir dönemin içinde bulunuyor. Bir ülkede 25 yıldır, 30 yıldır sendikaların genel kurullarında sürekli ülkenin kriz içinde olduğundan söz ediliyorsa ve bu kriz ne hikmetse aşılamıyorsa, ortada çok ciddi bir sorun var demektir. Ve yine bu sorun, yalnızca ülkenin daha ileriye, daha gelişmişliğe ulaşması anlamındaki teknik sorunların ifadesi olmamaktadır. Belli başlı temel olguları henüz ülkemizin yaşamına yerleştiremediğimiz ölçütleri olmaktadır.

Nedir bu kriz? Tek bir cümleyle ifade edilecek olursa, demokrasi krizidir. Ülkemizde, ne yazık ki 70 yılı aşkın bir geçmişe sahip olan Cumhuriyetimiz, demokratik, laik, sosyal hukuk devleti ilkesi bağlamında demokrasisini henüz yerleştirememiştir. Demokrasinin en temel öğelerinden olan, olmazsa olmaz koşulu, örgütlenme özgürlüğü, ifade özgürlüğü alanında henüz demokratik bir kurumlaşmaya ulaşılmamıştır. Bir başka ifadeyle, sanırım şunu söylemek doğrudur. Ülkemizde üretici, emekçi kesimlerin örgütlülüğü bu anlamda sağlanamamıştır. Ülkemiz geçmişine baktığımız zaman -biraz sonra ana başlıklarıyla değinmeye çalışacağım gibi- bugünkü sorunlarımızın temelinde önemli ölçüde emekçi örgütlenmesinin sağlanması bir yana, bu örgütlenmenin önüne konulan engeller ve zaman zaman bu örgütlenmeyi yok eden girişimler yatmaktadır. Ülkemizdeki ekonomik krizde ve bugün güncelliğini koruyan laiklik krizi de bu temel olgudan bakıldığında değerlendirilebilir.

Değerli arkadaşlar, 12 Eylül Anayasası, yani bir askeri müdahalenin, faşist bir askeri müdahalenin oluşturduğu anayasal çerçevede, bu çerçeveyi kırmadan; bu çerçeveyi dağıtmadan; anayasal çerçeveyi gerçekten, çağdaş, demokratik hukuk normlarına oturtmadan ve buna bağlı yasal düzenlemeleri yapmadan bu ülkede hala ciddi ciddi demokrasiyi kurumlaştırabileceğini ve demokrasiyi yerleştirebileceğini sananlar vardır. Bizler günlük hayatımızdan biliyoruz ki, bu mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, emekçilerin örgütlenmesi, en önemli örgütlenme alanı olan siyasal alan dışında sendikal alandır. Ülkemizde sendikal alanın örgütlenmesine kısaca ve yine ana hatlarıyla, bazı önemli hususlara değinmek istiyorum. Bugün ülkemizde çağdaş anlamıyla sendikal örgütlenme hakkı yoktur. Yani ülkemizde tüm çalışanların bu hakkı tümüyle yoktur. Yine bugün ülkemizde çalışma hayatını ve sendikal örgütlenmeyi çok yakından ilgilendiren ve sendikal örgütlenmenin ayrılmaz bir parçası olan toplu iş sözleşmesi yapma hakkı da son derece sınırlı ve kısıtlıdır. Bu böyle olduğu içindir ki sendikal hareketimiz pek çok sosyal örgütlenmelerde olduğu gibi gerilmektedir. Bugün üzülmeye değer ifade etmek zorundayız ki

Türkiye Sendikalar Hareketi 1980 öncesindeki gücüne sahip değildir. Bu, gerek sayısal bakımdan gerekse nitelik bakımından ne yazık ki böyledir. 12 Eylül yönetiminin kendi kurduğu danışma meclisinden bile geçirmediği iki yasa vardır. Toplu Sözleşme Yasası ve Sendikalar Yasası. Bu iki yasa doğrudan doğruya 5 general tarafından düzenlenmiştir. Kendi kurdukları danışma meclisinde bile tartışmaya açmamışlardır. Ve bunun üstünden 17 sene geçmesine rağmen, çok ciddi değişiklikler ne yazık ki yapılamamıştır. Bu iki yasa yine Türkiye Cumhuriyeti'nin imzaladığı Uluslararası Çalışma Örgütü asgari normlarına da aykırıdır. Bu asgari normlara aykırılığı dahi bugün de giderilmiş durumda değildir. Türkiye Cumhuriyeti bu durumuyla her yıl toplanan Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından kara listeye alınmakta ve kınanmaktadır.

Değerli arkadaşlar, sendikal örgütsüzlüğün tek nedeni kuşkusuz ki tek başına yasal çerçeve değildir. Ama önemli bir nedeni ve hatta belirleyici nedenlerinden birisi yasal çerçevedir. Bunun yanı sıra 12 Eylül sonrası yaratılan örgütsüzlüğü teşvik, örgütlülüğü ürkütücü ve korkutucu bir olay olarak görme anlayışı da baskıyla ve propaganda yoluyla toplumumuza mal edilmiştir. 17 yılı aşmamıza rağmen ne yazık ki bu zincirin bütünüyle kırıldığını söylemek mümkün değildir. İşte biz DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalar yeniden faaliyete başladığımız 1993 yılından beri bu zinciri kırmaya çalışıyoruz. Ben burada hepimiz çok iyi bildiği için, bu konudaki yasal düzenlemelerin ayrıntılarına girmiyorum. Sadece küçük bir örnekle yetineceğim. Bugün bir işçinin, eğer sendika üyesi ise, bir sendikadan ayrılıp istediği başka bir sendikaya üye olmasının bedeli 3 milyon TL'dir. Asgari ücretin net tutarının 12 milyon TL olduğu bir ülkede 3 milyon TL, bir işçinin bir sendikadan başka bir sendikaya üye olmasının bedelidir. Yine bir işçinin hiç sendikasızsa bir sendikaya üye olmasının bedeli 1.5 milyon TL civarındadır. Bir işçinin sendika üyeliği için Noter'e gitmesi nedeniyle işyerinden ayrılmasını, ücret kaybını ve diğer faktörleri de yan yana koyarsanız Türkiye'de sendikaya üye olmanın ne kadar zorlaştırıldığını anlarsınız. Bu ülkede altına imza atacağınız bir dilekçeyle Cumhurbaşkanı bile olabilirsiniz ama sendika üyesi olamazsınız. Ve bu ülkede böylesine üyelik koşulları zorlaştırılmış başka bir örgütlenme biçimi yoktur.

Diğer yandan toplu iş sözleşmeleri yaparsınız; ama toplu iş sözleşmelerine uyulmaması halinde, uygulamanız gereken toplu sözleşmenin en doğal uzantısı olan hak grevi elinizden alınmıştır, greve gidemezsiniz ve bu nedenle toplu iş sözleşmeleri uygulanamaz hale gelebilir. Buna bir de sendikanın bu konudaki mücadele eksikliğini katacak olursanız durumun vahameti daha da ortaya çıkar. Hatırlarsınız geçmiş dönemlerde 95 yılında kamuda imzalanan toplu iş sözleşmelerinin ikinci yılı ücret zammı olarak, enflasyon + belli bir refah payı toplu sözleşmelere konulmuş idi. Ama devrin hükümeti bu toplu sözleşme maddesini uygulamadı. Hak grevi olmadığı için bazı sendikalar ki bunlar TÜRK-İŞ ve TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalardı, davalar açtılar. Davaların yerel mahkemelerde olan bölümünü kazandılar; ama ne yazık ki Yargıtay, ülkenin ekonomik darboğazda olduğu günlerde toplu sözleşmelerdeki ücret zamları uygulanmayabilir diye, Hukuk Genel Kurulu kararıyla bu sözleşmeleri işlevsiz hale getirdi. Bu oluşumda sözleşmenin genel tarafı olan TÜRK-İŞ'in tutumunun da altını çizmek gerekir.

Değerli arkadaşlarım, işte böylesine emeğin örgütsüzleştirildiği bir durumda ülkemizdeki ekonomik verilere de kısaca göz atmakta yarar var.

Türkiye sefahatle sefaletin iç içe kol kola yaşandığı bir ülke haline getirildi. Televizyonları izliyorsunuz. Reality Show'larda sefaleti, Paparazzi programlarında sefaleti iç içe görüyorsunuz. Bugün Türkiye'de Devlet İstatistik Enstitüsü'nün son rakamlarına göre 9.9 milyon kişi yoksulluk sınırında yaşıyor. En varlıklı %20'lik kesim, ulusal gelirin %54.9'unu alıyor. En yoksul %20'lik kesimin ulusal gelirden aldığı pay %4.9. Bu %20'lik en varlıklı kesimde kişi başına düşen ulusal gelir, 8.000 Dolar. En alttaki %20'lik kesimde kişi başına düşen ulusal gelir 700 Dolar. 11 katlık bir uçurum var. Ülkemizin çeşitli bölgeleri arasında da bu anlamda çok çarpıcı rakamlar görülüyor. Örneğin ulusal gelir Ağrı'da kişi başına 500

Dolar; Kocaeli'nde 6.000 Dolar; Ege ve Trakya'da bölge olarak ulusal gelir kişi başına 2.000-3.500 Dolar arasında; Marmara'da 1.500 ile 6.000 Dolar arasında; İç, Orta, Batı Anadolu'da 700 ile 2.500 Dolar arasında; Akdeniz'de 1.500 ile 3.000 Dolar arasında; Doğu ve Güneydoğu'da ise 500 ile 1.800 Dolar arasındadır. Gelir dağılımının sefaletle sefahat uçurumu yaratacak kadar bu biçimde dağıldığı bir ülkede acaba soyut söylemlerle, Türkiye'de emekçi örgütlenmesinin siyasal örgütlenmeye dönüşerek sol oyların artmasını ve TBMM'den sol bir iktidar çıkmasını sağlayabilir miyiz?

Değerli arkadaşlar, bu konu üzerinde çok ciddi olarak durmak lazım. Bu konu üzerinde dururken "Türkiye'de artık sağın solun modası geçti, dünya globalleşti, biz de buna ayak uydurmalıyız, artık o eski demode söylemleri bırakın" diyenlere ve gerçekten Türkiye'de bu koşulların solu yükseltmesi gerekmesine rağmen, olmamasını, olamamasını irdelerken, Türkiye ile Avrupa arasında çok basit kıyaslamalar yapmaya çalışacağım.

Emek-sermaye çelişmesini görmezlikten gelerek, bunu yok sayarak, Türkiye'yi Avrupa ile kıyaslayarak ve üyesi olmaya çalıştığımız Avrupa Birliği ile ölçerek ve onları olduğu gibi kopyalamaya çalışarak belli bir yere varma imkanımız olabilir mi? Şimdi bakıyoruz Avrupa'ya, biraz önce ana hatlarını çizmeye çalıştığım gibi bir servet-sefalet uçurumu söz konusu mu? Orada ekonomi faize mi dayanıyor? Boşaltılmış köyler var mı? Binlerce faili meçhul cinayet, onbinlerce kayıp söz konusu mu? Yoğun bir iç göç var mı? 5 yılda ikiye katlanan kent nüfusu söz konusu mu? Bizde olduğu gibi bavul ticaretleri ekonomik dengeyi değiştiriyor mu? Kayıt dışı ekonomi bir taraftan kara parasıyla hem teröre, hem irticaya kaynaklık ediyor mu? Kayıt dışı istihdam ekonominin neredeyse yarısına eşit mi? Büyük kentlerin yarısından fazlası gecekondur mu? %100'lere dayanan bir enflasyonla mı yaşanıyor yıllar yılı? Halkın büyük bir kesimi sosyal güvenlikten yoksun mu? Halk hastane kapılarında ölüyor mu? Gözünü, böbreğini satarak çocuğunun yaşamını sürdürmek isteyenler var mı? Kamu hizmetlerini yerine getirebilmek için vergi değil de işverenlerden borç mu alınıyor? Din devleti kuracağım diyen siyasi parti var mı? Devlet bir mezhebi ülkenin resmi dini gibi görüp ona göre işlem yapıyor mu? Ve Avrupa'da bizdeki gibi, bir dinci ile bir şaibeli koalisyon ortağı olarak iktidarda mı? Değerli arkadaşlar işte bu kıyaslamaları yerli yerine oturtmadan, bu yapılanma içinde, ulusal konumumuzu kendi gerçeklerimizle değerlendirmeden, Türkiye'de pek çok konuya yanlış teşhis koyarız.

Değerli arkadaşlar, yine güncel olan örgütlenme özgürlüğü, ifade özgürlüğü bugün dahil olmaya çalıştığımız Avrupa Topluluğunda hangi normlara göre değerlendiriliyor, bir de ona bakalım. Biliyorsunuz bu anlamda Avrupa'nın belli kurumları (Avrupa Konseyi, İnsan Hakları Komisyonu ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Divanı) var. Avrupa'nın geçirdiği 100 yıllık deneyim, mücadele bir yana, artık, günümüzde Avrupa'da bu kurumlar ve ölçütler konulmuş durumda. Bir kere düşünce ve düşüncenin ayrılmaz parçası olan ifade özgürlüğünden gerçekten yana olanlar şunu bilmek zorundadırlar ki, devleti yada halkın bir kesimini inciten, şoka sokan, rahatsızlık veren haber ve düşünceler için de örgütlenme ve ifade özgürlüğü söz konusu olmadıkça, gerçek anlamda ifade özgürlüğünden ve demokrasiden söz edilemez. Yani bir ülkede sadece devletin hoşuna giden, onları şoka sokmayan, ters gelmeyen düşünceleri ifade etme hakkı vardır, işte ifade özgürlüğü budur dersiniz, bu ifade özgürlüğü değildir. Tekrar altını çiziyorum, devleti yada halkı veya halkın bir kısmını inciten, onları şoka sokan düşünceleri de ifade özgürlüğü olmadıkça, özgürlüğünden söz edemezsiniz.

Peki koruma alanı içine alınması gereken durumlar yok mu? Tabii vardır. Nasıl biraz önce söylediğim ölçüt, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarıyla da yerleşmiş ölçüt ise, aynı şekilde bu kararlarla oluşmuş düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında sayılmayacak ve normal ceza yasaları bakımından işlem görecektir durumlarda söz konusudur. Örneğin, bu özgürlükten yararlanarak birey veya bireyler, başkalarının haklarını yok edici eylemlerde bulunamazlar. Siyasal partiler demokratik oyunun kurallarını, demokrasi dışına çıkartacak, bu

kuralları demokrasi dışı değiştirecek uygulamalar içerisinde olamazlar. Devlet ve toplum için tehlikeli bir eylem başlatacak açıklamalarda bulunamazlar. Demokratik kurumları şiddet yoluyla devirmeye veya bu yolda kışkırtmaya yönelik eylemlerde bulunamazlar. İrkçı söylemlerde bulunamazlar. Her türden şiddeti övemezler. Hakaret ve sövme öğeleri içeren açıklamaları düşünce ve fikir özgürlüğü diye yutturmaya kalkışamazlar. İşte değerli arkadaşlar, Avrupa'da aşağı yukarı 100 yıl önce sonuçlandırılmış bu tartışmalar, ülkemiz demokrasisinin bugün de tartışılmak zorunda olduğu ve henüz çözemediği kavramlardır.

Değerli arkadaşlar, burada izninizle yine güncel olan laiklik konusundaki görüşlerimi aktarmaya çalışacağım. Öncelikle yapılagelen bir yanlışın altını çizmek istiyorum. Hatırlarsınız, geçmişte bu ülkede sosyalizmi savunanlar, sosyalizmin karşısına faşizmi çıkartırlardı. Yani sosyalizm de, faşizm de aynı şeymiş gibi, birbirinin karşıtıymış gibi ifade edilirdi. Oysa sosyalizmin karşıtı kapitalizm, faşizmin karşıtı ise demokrasidir. Bu gerçeği gözardı etmek isteyenler, sanki sosyalizmi demokrasi dışı bir anlayış, bir yöntem, bir istem gibi göstermeye çalışırlardı. Bugün de şeriatın karşısına laikliği getirmeye çalışıyorlar.

Laiklik şeriatın karşıtı değildir. Şeriatın karşıtı demokrasidir. Laiklik demokrasinin içselleşmiş bir ögesidir, bir bütünüdür. Şeriat ise demokrasi dışı bir yapılanmanın adıdır. Biliyorsunuz demokrasi yüzyıllar önce Avrupa'da burjuvazinin önderliğinde, aristokrasiye ve kiliseye karşı verilen savaşla kazanıldı. Daha yalın bir ifadeyle egemenlik gökyüzünden yeryüzüne, tanrı buyruğundan insan istencine indirildi. Oysa şeriat, egemenliği hala gökyüzünde tutmak istemekte. O yüzden şeriatçılar demokrasi yanlısı olamazlar. Yeryüzünde şeriatı savunup, demokrasiyle yönetilen hiçbir ülke bulamazsınız. Onun için burada, bu karşıtlığa çok dikkat etmek lazım. “Şeriatı kuracağız, şeriatı getireceğiz.” Diyenler, “demokrasiyi yok edeceğiz.” demektedirler. Yine değerli arkadaşlarım, Türkiye, Cumhuriyetin kurulduğu yıldan bu yana belli koşullar içindeki değişik evrelerle, değişik uygulamalarla laiklik konusunda önemli adımlar atmış olmasına rağmen; laikliği gerçek boyutlarıyla tanımlayamamıştır.

Basit ifadesiyle laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasıdır. Din ve vicdan özgürlüğü özel alana, sosyal alana ait bir kavramdır. Din ve vicdan özgürlüğünü özel ve sosyal alandan alıp kamusal alana, siyasal alana taşırsanız veya taşımaya kalkarsanız artık bu kökten dinci dediğimiz, şeriatçı dediğimiz siyasal eylemin adı olur. Din ve vicdan özgürlüğü temel insan haklarından birisidir. Bu yönüyle özel alanın en garantili alanlarından birisidir. Onun için laik devlet, özel alanın özgürlüğünü sağlayacak koşulları yaratan bu özel alana, sosyal alana müdahale etmeyen devletin adıdır.

Türkiye’imizde ne yazık ki durum tümüyle buna uygun değildir. Laik devletin dini yoktur. Devlet herhangi bir dinin savunucusu olamaz. Laik devlette devlet, hiçbir din için din adamı yetiştirmekle yükümlü değildir. Aksi takdirde, o laik devleti oluşturan toplumsal yapıdaki bütün dinler ve inançlar için aynı görevi yapmak zorundadır. Oysa bu laik devletin görevi değildir. Türkiye’imizde 95 bin çalışanı ile bir Diyanet İşleri Başkanlığı vardır. Devlet bütçesinden en büyük payı alan bu kuruluş, bir mezhebin dinsel örgütlenmesi olarak görev yapmaktadır.

Değerli arkadaşlar, böyle bir laiklik olamaz. Bu konu ülkemizde tartışılmalıdır. Hemen ifade edeyim ki ben kişisel olarak Cumhuriyet’imizin kuruluş yıllarında bir taraftan evkaf ve şeriye vekaleti kaldırılırken; bir taraftan hilafet kaldırılırken, ümmetten ulusa geçen yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda, diyanet gibi bir kurumun işlevinin olduğuna inanıyorum. Ama bugün Türkiye’de birazdan değinmeye çalışacağım gibi kökten dinci akımların, gelişmelerin önemli bir paydasını laikliğin gerçek anlamıyla yerleşip, yeşermesi olduğunu düşünüyorum. Diyanet İşleri’nin, Din İşleri Yüksek Kurumu’nun, Özal döneminden sonra ülkemizde yaygınlaşan bu sözde “faizsiz” bankacılık uygulamaları için bu bankalara resmen fetva verdiğini, yani “faiz haramdır, sizin yaptığınız kara dayalı bankacılık işlemi doğrudur”

dediğini Türkiye bilmektedir. Eğer Türkiye’de ekonomiyi fetvalarla yönetmeyi açacak ortam yaratıyorsanız, kökten dinci gelişmelerin temelini atıyorsunuz demektir.

1972 yılında Milli Nizam Partisi kapatıldı. Belki bir kısmınız biliyordur, Milli Nizam Partisinin Anayasa Mahkemesi’nce kapatılma gerekçelerinden birisinin de bu partinin ilk ve orta öğrenimde din derslerini zorunlu kılmak isteği olduğudur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi 1972 yılında Milli Nizam Partisi’nin ilk ve orta öğrenimde din derslerini zorunlu okutulmasını talep etmesini kapatma nedeni görürken, 1980 yılında darbe yapan askerler 1982 Anayasasına, 1972’de Anayasa Mahkemesinin bir siyasi partiyi kapatma gerekçelerinden biri saydığı konuyu, Anayasa hükmü olarak yerleştirmişler ve din dersini zorunlu hale getirmişlerdir. Türkiye bu çelişkileri, bu durumları iyi değerlendirmek zorundadır. Türkiye’de bugüne gelişimizde sorumlu olmayan hiçbir kuruluş yoktur. Bugün doğruları söylemek, o doğruları paylaşıyor olmak, nasıl ve niçin buraya geldiğimizi gözardı ederek bir sonuca varmamızı sağlayamaz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’de bir taraftan “İslamiyet’te ruhban sınıfı yoktur, imamlık vaizlik meslek değildir”, diye diye imam hatip okulları, kuran kursları, yurtlar açılmıştır. Ve biz ulus olarak bu çelişkileri dinleye dinleye bu olaylara bakmışızdır. Biraz önce de söylediğim gibi, imam hatiplik meslek de olda, devletin böyle bir görevi yoktur. Ve Türkiye’de devlet, sadece bir mezhebin din görevlilerini yetiştirmekte, diğer mezhepler, diğer inançlar için böyle bir yükümlülüğü hiç duymamaktadır. Köy Enstitülerine tahammül edemeyen zihniyet, iktidar kaygısıyla bunları yeşertmiştir. Bununla da kalınmamış giderek, imam hatip okulları genel liseler haline dönüştürülmüştür. Bugün genel eğitim programımızın bir parçasıdır.

Değerli arkadaşlar, ilkokulu bitiren 10-11 yaşındaki kız çocukları İmam Hatip okullarına alınmış, hem de “İslam’da bayandan imam olmaz.” denile denile, Ankara’da dahi görüyorsunuz, daha 10 yaşındaki neyin, ne olduğunu seçme şansı olmayan yavrularımız, türbanların içine sokulmuş; yine bu yavrularımız, bu okullarda 6-7 yıl; bu yapılarla yetiştirilmiş, mezun edilmiş sonra üniversite kapılarına veya kamuda bir işe geldikleri zaman “Başörtünü çıkart!” denilmiştir onlara. Bunlara yapılan bir zulümdür arkadaşlar. Burada zulüm olan kökten dincilerin dediği gibi kamusal alana onların bu üniformalarla gitmelerini engellemek değil, zulüm olan, onları böyle yetiştirmektir. Öbürü sonuçtur.

Kimileri, “Efendim, Avrupa’da da din eğitimi veriliyor” gibi genelleme yaparak yalanlar söylemektedir. Değerli arkadaşlarım, Avrupa’da böyle bir şey yoktur. Ben size birisinden söz edeyim. Bu kişi Avrupa’da bir sendikanın yönetimine gelmiş ilk Türk’tür. Şu anda Berlin’de Alman Sendikalar Konfederasyonu DGB’nin görevlisidir. Aynı zamanda Berlin Türk Öğrenci Velileri Derneği Yönetim Kurulu Üyesi bir öğretmendir. Bu arkadaşımızın geçtiğimiz günlerde Türkiye’de yayımlanan “Sendika” dergisinde, bu konuya ilişkin yazısında verdiği bilgiler şöyle: Almanya’da laiklik; irticanın, şeriatın karşıtı değildir. Şeriatın karşıtı demokrasidir.

Bugün Türkiye’de kökten dinciliğe soyunan, dinç ve inanç özgürlüğü adına birtakım şeyler ileri sürenlerin, bu anlamda hiçbir sorunu yoktur. Türkiye’de kimsenin namazına, niyazına, orucuna, haccına ve zekatına karışılmaz. Bu alandaki din ve inanç özgürlüğü, ne yazık ki, belli mezhep için var olan olanaklar tüm inançlar için sağlanmamaktadır.

Değerli arkadaşlar, ben askeri okulda yetiştim. Askeri okulda Ramazan geldiği zaman: “Oruç tutacaklar var mı? diye sorarlar ve tutacak olanlar belirlenir. Bunlara normal yemeğe ilaveten daha besleyici yemekler çıkartılır. Orduda bu anlamda çok rahat bir işleyiş vardır. Sivil yatılı okullarda okuyanlarınız varsa bilirler, oralarda da öyledir. Ama arkadaşlar dikkatinizi çekerim, askeri okullar da dahil hiçbirinde “Muharrem geliyor, acaba oruç tutmak isteyen aleviler var mıdır? diye sormak kimsenin aklına gelmez. Böyle bir olgu dikkate alınmaz.

Türkiye'deki laiklik tartışmaları konusunu, şu noktaları dikkatinize sunarak bitirmek istiyorum. Okullarda din dersi vardır; birincisi zorunlu değildir. İkincisi bu din dersi genel Hıristiyanlık dersi değildir. Yasa gereği bir mezhep dersi olmak zorundadır. Yani Katoliklik dersi, Protestanlık dersi gibi. Bu ders zorunlu değildir ve isteyen alır.

Almanya'da zorunlu eğitim kesintisiz on yıldır. Burada kilise okulları vardır, bunlar bizdeki özel okullar çerçevesinde olan okullardır, müfredatı devletin resmi okullarıyla aynıdır. Denklik şartlarından birisi de budur. Bir diğer konu ise bu okullarda devletin "öğretmenlik yapabilir" diploması vermedikleri, öğretmenlik yapamaz. Kilise okulları (özel okullar) dahil, bunların hiçbirisinden din adamı yetişmez. Din adamı olmak isteyenler, genel lise eğitiminden sonra üniversitelerin teoloji fakültelerinde öğrenim görür ve din adamı olurlar.

Türkiye'deki zorunlu eğitim ve laikliğin zorunlu eğitimin içindeki dramı bu bakımdan çok önemlidir. Yoksa, dine saygılı laiklik, dine saygısız laiklik söylemleriyle laikliği savunamazsınız. Laiklik kendi içindeki tanımı gereği, tüm inançlara aynı mesafede duran aynı saygıyı gösteren anlayışın adıdır. İşte onun için sözümün başında söylediğim Türkiye'de laikliği korumaktan, bugünkü statükoyu korumayı değil, yukarıdan beri belirtmeye çalıştığım köklü değişiklikleri gerçekleştirmeyi esas almadıkça hiçbir şey değişmeyecektir. Ülkemizde şeyhler, müritler bilinen kıyafetleriyle yeni çıkmadı ortaya. Bunlar ne son bir yılın, ne son altı yılın işi. Bunlar hep vardı. Gerideydiler, toprağın altındaydılar, görünmüyorlardı. Önemli olan bu oluşuma olanak vermemek, bu yapıyı kurutmaktır. Ama siz bu ülkede, falan şeyhe öldüğü zaman, Bakanlar Kurulu kararıyla defin kararnameleleri yayınlarsanız, şeyhlere Başbakanlık Konutunda yemek vermekten çok farklı bir iş yapmış olmazsınız.

Köktendinci akımlar yalnız yurt içinden değil, yurt dışından da beslenmektedirler. Bunun için, bunlar işlerine geldiği zaman "Paranın dini, imanı yoktur" sözünü kullanırlar. Siz de bu ülkede gizli Bakanlar Kurulu Kararnameleriyle "Rabita"dan para alıp din görevlilerinin maaşını öder ve bunu da Atatürkçülük adına yaparsınız, bugün geldiğiniz noktaya şaşma hakkınız olmaz. 12 Eylül'ün generali Evren, işte bu işin mimarıdır. Meydanlarda ayetler okuyarak, sözüm ona Türkiye'deki demokratik örgütlenmenin karşısına zararsız gördüğü dinci örgütlenmeleri çıkartmaya çalışarak, bugün gelinen noktanın temel sebeplerinden birisini oluşturduğu gerçeğini gözden irak tutamayız.

Değerli arkadaşlarım, sözlerimi fazla uzattım, biliyorum; ancak önemli gördüğüm bazı noktalara da değinmeden konuşmamı bitirmek istemiyorum. Bu nedenle bir konuya daha dikkatinizi çekmek istiyorum.

Demokrasi ve demokratlık gerçekten çifte normları kaldırmaz. Bugün siyasi parti kapatmalarının yasaya aykırı olduğunu savunan, haktan hukuktan söz eden çok geniş bir çevre var. Onlara, şunları sormak lazım.

1971'de Türkiye'nin Meclis'e girmiş ilk sosyalist partisi T.İ.P. kapatılırken neredeydiniz?

1974 de o demokrasi havarisi geçinenler, şeriatçıları af kapsamına almasılar mı?

Sivas'ta 37 canı cayır cayır yakan vahşet ortadayken bunların avukatlığına soyunanlar kimlerdir.

Demokrasi şehidi verdikleri övünenlerin, bir karıncayı bile incitmemiş Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan asılırken demokratlıkları nerede gizliydi?

Metin Göktepe öldürüldüğünde ne yaptınız ve hala ne yapıyorsunuz?

Gencecik çocuklar işkence görüyor bu memlekette kılınız niçin kıpırdamıyor?

Mumcu ve adını sayabileceğimiz bir sürü aydınımız katledildi ama bu demokrat geçinenlerin neden gıkı bile çıkmıyor? Şimdi bunlar kalkmış şaibeli birisine "şehit oldu" diyorlar. O kadar

yürekliyseniz Güneydoğu'ya gidin, orada şehit olun; Güneydoğu'daki ölen insanların ölümünü durdurun.

Değerli arkadaşlar, artık, Türkiye'de bireyler olarak, örgütler olarak bir şeyler yapmanın zamanı gelmiştir. Sonuçlarla değil, o sonuçları doğuran nedenlerle uğraşmalıyız. Yoksa yalnız, sonuçlarla uğraşarak toplumsal muhalefeti ciddi anlamda ne örgütleyebiliriz ne de örgütlülüğün siyasal iktidara taşınmasına bir katkı sağlayabiliriz.

Önümüzde seçim gündemde, gerçekten T.B.M.M.'nin bir erken seçime ihtiyacı vardır. Ama Türkiye'nin bir acele seçime ihtiyacı yoktur. Bir acele seçimden kaçmak lazım. En azından belli temel düzenlemeleri yapmadan, siyasal partileri en az sendikalar kadar demokratikleştirmeden seçime gitmemek gerekir. Biz kendi demokrasimizden kendimiz şikayetçiyiz; ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki bütün siyasi partilerin parti içi demokrasisinden daha iyi bir demokrasiye sahibiz. Fakat siyasi partilerimiz parti içi demokrasiden, ne yazık ki yoksundur.

Parti içi demokrasiyi, olabildiğince partinin parti işleyişinde egemenliğini sağlayarak kurmalıyız. Yoksa tarihte bir örneği daha olmayan, Türkiye Cumhuriyeti'nde de son olmasını dilediğim; parti değiştirmelerini önleyemeyiz. Bugüne dek sol partilere, sosyal demokrat partilere seçilerek gelip, merkez sağ partilere giden milletvekilleri olmuştur; ama MHP'ye giden milletvekili hiç olmamıştır benim bildiğim kadarıyla. Ne yazık ki bunları da yaşadık. Tüm bunlara fırsat vermeyecek olan uygulamaları yaparak ve solun en geniş güç birliğini sağlamanın adımlarını atarak -burada, basit organik güçlenmeden söz etmiyorum-güçlenmeliyiz. Çünkü arkadaşlar sol parçalandıkça ufalır, dağılır ve güçsüzleşir. Sol birleştikçe, bütünleştikçe büyür. Onun için, parlamento içi ve dışı siyasal partilerin, en geniş güç birliğini tesis etmeliyiz. Ülkeyi, alt yapısı hazırlanmış bir seçime götürerek Türkiye'nin bu kaostan çıkmasına yardımcı olmalıyız. Bu anlamda tek tek bireyler ve örgütler olarak ciddi, tutarlı çalışmalar yapmak zorundayız.

Değerli arkadaşlarım, sözlerimi bitirirken bir noktayı belirtmeden geçemeyeceğim. Süleyman Atasayan, aramızdan ayrıldığı 1995 yılına kadar, sendikamızın istisnasız tüm kademelerinde görev almış, işyeri temsilciliği, şube ve merkez yöneticiliği görevlerini yapmış, Sosyal-İş'in tüm genel kurullarında bulunmuş, çok değerli hizmetler vermiş bir arkadaşımız idi. Bu genel kurul ilk kez Süleyman Atasayan'sız bir genel kuruldur. Ben kendisinin yokluğunu uzun zamandır çekiyorum. Onun dostluğunu, bu örgüte verdiği emeği ve ülkemizin aydınlığı için verdiği savaşımı saygı ile anıyorum.

Hepinizi en içten sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

10. OLAĞAN MERKEZ GENEL KURULU
AÇIŞ KONUŞMASI
29 NİSAN 2000

Sayın Başkanlık Kurulu,
Sevgili Delege arkadaşlarım,
Sayın konuklar,
Değerli basın emekçileri,

10. Genel Kurulumuzu, 34 yılı geride bırakarak ve 21. yüzyılın eşiğinde yapıyoruz. Hepiniz genel kurulumuza hoş geldiniz. Sizleri kendim ve sendikamızın tüm organları adına sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

Genel kurulumuzu tüzüksel süresinden yaklaşık iki yıl öne alarak gerçekleştiriyoruz.

Gelişen örgütlülüğümüzün, şüphelerimiz başta olmak üzere, tüm örgüt yapımıza yansımaları demokratik bir gereklilik olarak gördüğümüz için bu yolu seçtik.

Sendikaların bu demokratik yaklaşım ve işlevinin, başta siyasal partiler olmak üzere, pek çok kuruma örnek oluşturması, en içten dileğimdir.

Değerli arkadaşlarım,

Ülkemiz ve sendikal hareketimiz açısından çok önem taşıyan bazı konulara hem günümüz hem de gelecek açısından özet olarak değinmeye çalışacağım. Bu konularda söylediklerimin 10. genel kurul çalışma raporumuzda yer alan ayrıntılı değerlendirmelerle bütünleştirilerek zenginleştirilmesi, sanırım savaşımlarımız açısından yararlı olacaktır.

İnsanlık adına büyük umutlar ve gelişmelerle, büyük yıkımların ve dramatik olayların birlikte yaşandığı 20. yüzyılı geride bırakarak yeni bir yüzyıla girdik.

Yirmibirinci yüzyıla nasıl giriyoruz?

Yeni yüzyıla küreselleşen kapitalizm koşullarında giriyoruz. Bu, sermaye ihracının, sermaye dolaşımının ve ticaretin önündeki tüm engellerin büyük ölçüde kaldırılmış olmasını, var olan daha doğrusu “kalabilmiş” olan engellerin de üç beş yıl içinde kaldırılması üzerine yoğunlaşmış olmasını ifade ediyor.

Ulusötesileşmiş küresel sermayenin temel ve belirleyici güç haline gelmiş olması, küreselleşmenin bir yanını; bu güçle birlik olan ve ülkenin ekonomi politikalarını belirleyen uluslararası mali kuruluşların varlığı ise bir diğer yüzünü oluşturuyor.

Bu durum ulus-devlet yapılarının güç kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Bir başka deyişle ulus-devlet, küreselleşmenin önünde engel olarak görülmekte ve yok edilmeye çalışılmaktadır.

Dikkat etmemiz ve uyanık olmamız gereken birinci durum budur. Ulus-devlete sahip çıkmak zorundayız. Zira ulus-devletin aşındırılması, küresel kapitalizmin savladığı gibi eşitsizlikleri azaltmamış, aksine giderek artırmıştır. Dünya nüfusunun %60'ı dünya gelirin %6'sını alabilmekte; dünya nüfusunun %15'ini oluşturan yüksek gelirli ülkeler ise dünya gelirin %78'ine sahip olmaktadır. Orta gelirli ülkeler olarak nitelenebilecek ve dünya nüfusunun %25'ini oluşturan ülkeler ise, dünya gelirin %15'ini ancak alabilmektedir.

Diğer yandan küresel rekabet en doğrudan etkisini işçi sınıfı üzerinde göstermektedir. Taşeronlaştırma uygulamaları, temel kamu hizmetlerine ayrılan paylardaki sürekli gerileme, özelleştirme uygulamaları, kayıt dışı sektörün hızla büyümesi, işsizlik, istihdamda, üretimde ve ücretlerde “esneklik uygulamaları ile getirilen kazanılmış hakların yok edilmesi, sendikasılaştırma, işçi sınıfını ve sendikaları doğrudan etkileyen gelişmeler olarak önümüzdedir.

Yeni kar alanları arayışına giren ulusötesi sermaye, en son olarak da kamu hizmetleri alanına göz dikmiş bulunmaktadır. Kamunun tüm yurttaşlara sağladığı, elektrik, su, gaz hizmetleri ile sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri özelleştirme yani ticarileştirme tehdidinin güncel olarak yaşandığı alanlardır. Bu durum işçilerin ve tüm çalışanların yoksullaşmasını hızlandırmaktadır.

Küresel rekabet, kayıt dışına kayan istihdamı artırmaktadır. Bu ise dünya işçileri bakımından güvencesiz bir yaşam demektir.

İşsizlik büyümekte ve ücretler düşmektedir.

Kuralları, güçlüler kendi haklarına refah sağlayacak şekilde koymakta ve bunlara da bizim uymamızı istemektedirler. Serbest ekonomi yada serbest piyasa dedikleri onlar için bir amaç değil kendi toplumlarına refah sağlamanın ekonomik araçlarıdır.

Kısacası küreselleşme de emperyalizm gibi bir olgu olup egemenlerce diğer halklara dayatılmaktadır. Bu düzende servet-sefalet uçurumu giderek derinleşmekte, yoksulluk katlanmakta, zenginlerin doruğunu doruklandırmaktadır. Bunun uzun sürmesi, böyle devam etmesi olanağı var mıdır?

Özelleştirme, sosyal devleti yok etme, başta sosyal güvenlik olmak üzere kamunun insana ait tüm alanlara yatırım yapmasını ve kaynak aktarmasını önleme hep bu küreselleşme amacı içindir.

Tüm bu alanlardaki sorunları, salt teknik sorunlar gibi görmek son derece yanlıştır. Sorunların temeli, küresel ideolojidir. İdeolojiler öldü diyenler, tek bir ideolojiyi dayatmaktadırlar. Ekonomideki durumdan, sadece borsa endeksini, repo faizini anlayanlar, sanayi üretiminin bir önceki yıla göre %3.1 düştüğünü, hangi teknik nedenle açıklayabileceklerdir?

Devlet müdahalelerinin ve korumacılığının, ekonomide rant ve haksız kazançlar yarattığını; ücretliler ile emek yoğun sektörlerin aleyhine sonuçlar verdiğini; bu nedenlerle de devletin iktisadi ve sosyal işlevleri bakımından küçülmesi gerektiğinin bayraktarlığı, medya-sermaye ve sözcüsü iktisatçılar tarafından yapıldı. Serbest piyasa ekonomisinin -bu da ne demekse- bu duruma son vereceği ileri sürüldü. Peki, nasıl oldu da geride bıraktığımız son 20 yılda, rant-avanta ve vurgun oluşumu açısından, kaynakların giderek artan biçimde işadamları siyasi iktidar-mafya üçgeni tarafından paylaşılması Cumhuriyet tarihimizde eşi görülmemiş biçimde gerçekleşmiştir.

Değerli arkadaşlar,

Özelleştirme, tahkim bu dönemde anayasa hükmü haline getirilmiş; sosyal güvenlik tüm ulusumuzu acıya boğan deprem felaketinin tozu dumanı içinde depreme uğratılmıştır. Gelecek kuşakların emekli olmaları olanaksız kılınmıştır. İşçi sınıfımız ve tarih bu nedenlerle de 57. hükümeti affetmeyecektir.

TBMM’nde sol bir siyasal partinin yer almayışının doğurduğu olumsuzluklar, her geçen gün emekçi sınıflar açısından da somut görülmektedir. Başta sendikalar olmak üzere tüm emek örgütleri bu tablonun oluşmasındaki sorumluluklarını çok ciddi biçimde gözden geçirmek zorundadırlar.

Demokratikleşme konusunda ne yazık ki olumlu bir gelişme görülmemektedir. 12 Eylül yasaları tüm alanlarda varlığını sürdürmektedir. Esasen TBMM'nin en büyük grubunu oluşturan siyasi partinin demokratik bir işleyişinin olduğunu, bu partinin milletvekilleri bile ileri süremezken parlamentodan demokratikleşme konusunda adımlar beklemek bir kara mizahdır.

Çalışma yaşamımızla ilgili tüm kısıtlama ve yasaklamalar sürmektedir. Bunların ayrıntılarına girmeksizin temel istemlerimizi yinelemekle yetineceğim.

- Sendikal örgütlülüğü yok edici, sendika kurma özgürlüğünü biçimsel kılan, sendikaları siyasal iktidarın şantaj ve tehdidine maruz bırakan %10 barajı kaldırılmalıdır.
- Sendika üyeliğinde ve istifada noter şartı kaldırılmalıdır.
- Toplu iş sözleşmesi yapmada işyeri esası temel alınarak, işletme barajları kaldırılmalıdır.
- Ekonomik kriz nedeniyle veya bahanesiyle işyeri kapatma ve toplu işçi çıkarma sonucu işten çıkartılan işçilerin kıdem ve ihbar tazminatlarıyla diğer işçilik hakları yasal güvence altına alınmalıdır. İşçilerin bu haklarını alabilmek için yargı yolunun bile sonuç vermediği bu düzen değiştirilmelidir.
- Sosyal güvenlik kuruluşları arasındaki prim ödeme, emekli maaşı oranları, sağlık sigortası uygulamaları gibi alanlardaki farklılıklar ortadan kaldırılmalıdır.
- Ülkemizdeki sağlık hizmetleri çok acil olarak yeniden düzenlenmelidir.

Değerli mücadele arkadaşlarım,

Tüm bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve istemlerimizi gerçekleştirmek için emekçilerin vereceği mücadelede sendika olarak dikkat etmemiz gerekenler ise şunlardır.

- Sendikal örgütlülüğümüzü nicel olarak yükseltmek zorundayız. Yirmi milyona yaklaşan çalışan nüfusumuzun 800-900 binini sendika üyesi yaparak sendikalı üyelerimizin dahi, sendikalılığını koruyamayız. Bunun böyle olduğunu yaşamınızda siz de görüyorsunuz.
- Sendikal birliği savunmaya, gerçekleşmesi için çalışmaya devam etmeliyiz.

Bunların çalışma yaşamının demokratikleştiği bir ortamda sonuçlanabileceğinin bilinciyle aynı zamanda emek cephesinin somut konu ve alanlarda güç birliği yapmasını gerçekleştirmeliyiz.

Başta Konfederasyonumuz olmak üzere diğer sendikal kuruluşlardan farkımızı ve farklılığımızı, işçi sınıfı ve kamuoyu gözünde, yokmuş gibi gösteren davranış ve eylemlerden kaçınmalıyız. Zira gerçek bir güçbirliği varolanları yok sayarak değil, farklılıklara rağmen somut konularda birleşmelerle gerçekleşir. Bu tutum ve davranış her alandaki toplumsal uzlaşma için de pusula olmalıdır. Uzlaşma, teslimiyetin adı değildir. Uzlaşma, savunduğunuz temel değerlerden vazgeçmek de hiç değildir. Uzlaşma, toplumda savunduğunuz temel değerlerin ortaklaşması için verilen bir savaşımdır. Bu, tüm sosyal sınıf ve taraflar için de böyledir. Bu nedenle Konfederasyonumuz başta olmak üzere dünyayı ve ülkemizi bilen, araştıran, açıklayan ve bizlere gösterilmek isteneni değil, gerçeği kamuoyuna anlatan örgütler olmalıyız. Bilgi çağını yakalamak da zaten budur.

AB üyeliğimizin tüm bu düzenlemeleri kendiliğinden sağlayacağı yanılışına karşı uyanık olmalıyız.

AB "müktesebatında" sendikal alana ilişkin yaptırım gücü olan önemli bir şey yoktur.

Avrupa'da varolan sendikal hak ve özgürlükler, ülkelerin kendi mevzuatları ve Avrupa Konseyi çerçevesindeki düzenlemelerdir. Bizim Avrupa Konseyi'nin kurucu üyesi olduğumuz ise unutulmamalıdır.

DİSK ve bağlı sendikaların ayırt edici özelliklerinin başında ekonomik mücadelenin yanı sıra siyasal mücadelenin vazgeçilmezliği ve gerekliliği ilkesi gelir. Bu husus 12 Eylül sonrası DİSK anayasası hükmü haline de gelmiştir. DİSK, tüzüğüne göre DİSK'in amaç ve ilkelerini benimseyen, DİSK'in istemlerine sahip çıkan siyasal parti veya partilerin her düzeyde iktidara gelmesi için çaba harcamakla yükümlüdür. Bu konuda özenli olmak ve gerekli tutarlılığı göstermek zorundayız.

Her türlü sömürüye karşı olan DİSK'in dünya görüşünü belirleyen de bu anlayıştır.

Değerli arkadaşlarım,

Bizlerin, yani tüm emekçilerin hiçbir istemimiz ülke çıkarlarıyla çelişmez. Bizim tüm istemlerimiz, ulusumuzun büyük çoğunluğunun yararlarının ifadesidir. Bizler, bunun için bağımsızlıkçı, antiemperyalist Ulusal Kurtuluş Savaşımızın değerlerini savunuruz. Bunu savunmak ülkemizi dünyadan soyutlamak ve yalnızlaştırmak demek değildir. Tam aksine ülkemizi emperyalist ülkelerin, ulusötesi tekellerin arka bahçesi olmaksızın dünya ile onurlu biçimde bütünleşmek demektir. Bunu örgütlenerek ve birbirimizi severek başarabiliriz.

Bu yıl 1 Mayıs tüm dünyada 'küresel' olarak, küreselleşmeye karşı kutlanacaktır. 1 Mayıs birlik, dayanışma ve mücadele günümüz kutlu olsun.

Ülkemizde düşünce ve ifade özgürlüğünü gerçekten sağlamalı, insanlarımızın bu hakkını kendi anadilleri ile kullanabilmelerini gerçekleştirmeliyiz.

Genel bir af, yaralarımızı sarmanın ilk adımı olarak çıkartılmalıdır.

Bu genel kurulumuzun tüm bunlara katkı sağlanması dileği ile genel kurulumuza başarılar diler, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlarım.